

veto

jaargang 49 nummer 7
27 februari 2023
tweewekelijks blad
erkeningsnummer p706128
afgiftekantoor Leuven

PB-PP|B-02817
BELGIË(N)-BELGIQUE

THESIS EX MACHINA

ÉÉN JAAR
OORLOG
IN OEKRAÏNE

DE LIMIETEN VAN
ACADEMISCHE
VRIJHEID

HET LEVEN
VAN EEN
PENDELAAR

colofon

Hoofdredacteur Joanna Wils
Redactiesecretaris en verantwoordelijk uitgever Jan Costers **Redacteur foto** Sharon Poppe **Redacteur illustratie** Freya Caris
Redacteur onderwijs Wolf France **Redacteur sociaal** Simon Tibo **Redacteur student** Kasper Nollet **Redacteur cultuur** Lore Meesters **Redacteur onderzoek** Thor Deyaert
Verantwoordelijke navraag Xhoana Memçaj
Verantwoordelijke evenementen Jeremy Van Weyenbergh **Verantwoordelijke groepsgevoel en welzijn** Lara Lismont **Verantwoordelijke Instagram** Lenne Schoenmakers
Verantwoordelijke Veto English Victoria Casteels **Verantwoordelijke ronddeling** Pascal Beyer **Verantwoordelijke strip** Anne-Leen Declercq

Eindredactie Kasper 'Slapen' Nollet, Lara Lismont, Thor Deyaert, Joanna 'Naar de Colruyt gaan' Wils, Freya Caris, Femke 'Mijn planten water geven' Beutels, Maud Reekmans, Eva Coppens, Vincent De Vocht, Emilie de la Motte, Thor 'Treinticket invullen' Deyaert, Wolf 'Het colofon invullen' France
Vormgeving Jan 'verjaardagscadeau's kopen voor vrienden' Costers **Cover** Freya Caris **Schrijvers** Freya 'Colofonvraag invullen' Caris, Wolf France, Simon Tibo, Kasper Nollet, Robbe Govaerts, Elien 'Thesis schrijven' Stouten, Lore 'Pauzeren' Meesters, Linde Verstraeten, Femke Beutels, Thor Deyaert, Robin Geukens, Joanna Wils **Illustratoren** Freya Caris, Emma Nollet, Tine Deleu, Eef Pannekoekoek, Gaëlle 'De colofonvraag beantwoorden woops' Delandmeter, Celia Delandmeter, Anne-Leen 'Alles wat ik dacht te weten, soms' Declercq, Jan Costers, Paula Runiewicz
Fotografen Kasper Nollet, Femke Van Crombrugge, Lore Meesters **Fotografen** Kasper Nollet, Femke Van Crombrugge, Lore Meesters **Beeldpagina XL** Femke Van Crombrugge **Beeldpagina** Medha Sankar **KU Leugen** Lara Lismont, Kasper Nollet, Joanna Wils, Simon Tibo

Veto is een uitgave van de Leuvense studentenkoepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO.

Wil je hier volgende keer ook vermeld staan? Kom dan naar onze redactievergadering op donderdag om 20u in 's-Meiersstraat 5, bezoek onze Facebookgroep of stuur een berichtje naar veto@veto.be.

in deze editie

Scoort Luc Sels binnenkort in de hoogste Belgische voetbalklasse?

4

Samenwerking tussen OHL en de KU Leuven

Debat rond ChatGPT barst los in academische wereld

5-7

Experts over de intrede van de Large Language Models in de academische wereld

Gebruik ChatGPT

is examenfraude

8-9

De impact van ChatGPT op het onderwijs in Vlaanderen

Waarom Mattias Desmet (niet) voor de aula mag blijven staan

10-11

Dreigt de academische vrijheid te gaan verdwijnen?

Een derde van universiteitspersoneel is internationaal

12

Personeelsbestand van de KU Leuven neemt al tien jaar toe

Kwart van pendelstudenten pendelt omdat kot te duur is

14-15

Waarom studenten niet op kot gaan

Pendelen zal je niet de beste examenresultaten opleveren

16-17

De impact van pendelen op het studentenleven

Strip

18
Werk van Katrien Tanghe

Sjarels crypto

19
Cryptisch puzzelplezier

Beeldpagina XL

20-21
Het Groot Kopstukken debat door de lens van Femke Van Crombrugge

navraag Ivan de Vadder 34-37

'Diepe wonden, maar vastberadenheid in Oekraïens hoger onderwijs: 'Vergeet ons niet'

22-23
De gevolgen van de oorlog voor Oekraïense universiteiten

'Eind maart heb ik besloten om geen Russisch meer te spreken'

24-26
Oekraïense studenten kijken terug op het afgelopen jaar

Heer Duizendpoot

27
Episodisch kortverhaal van Anne-Leen Declercq

Internationaal kort 28

Onderwijsnieuws uit de hele wereld

Metamorfosedrang 29

Kleine kunst van Femke Beutels

Dubbel geboekt 30

Michaël Pas en Jonas Van Thielen over boeken met impact

Cultureel Eetgoed 31

Turkse köfti met Helin

Beeldpagina 31

Werk van Medha Sankar

Puzzelarenberg 32

Wiskundige puzzels voor bollebozen

KU Leugen 38-39

Ontdek 29 februari, begin bij een schrikkeljaar

EDITORIAAL

Ja, ons hoger onderwijs is goedkoop. Maar is dat het probleem?

Verschillende rectoren trokken enkele weken geleden aan de alarmbel omtrent de financiering van het hoger onderwijs. 'De situatie is onhoudbaar', klinkt het bij rector Rik Van de Walle (UGent). Dat klopt. Het hoger onderwijs kampt de laatste jaren met een middelenprobleem, meldde de OESO vorig academiejaar al.

Dat is uiteraard nefast voor de onderwijskwaliteit. OESO wees op minder lesgevend personeel ten opzichte van het aantal studenten, terwijl rector Herman Van Goethem (UAntwerpen) waarschuwt voor 'Oost-Europese toestanden', met kapotte verlichting en aftandse gebouwen. Maar ligt het lage inschrijvingsgeld aan de bron van al die problemen?

Indirect natuurlijk wel: als studenten hier, naar buitenlands voorbeeld, enkele tienduizenden euro's inschrijvingsgeld zouden betalen, zou er geen vuiltje aan de lucht zijn. Maar er is niemand die daar op dit moment voor pleit, en gelukkig maar. De diepere oorzaak is het feit dat het Vlaams hoger onderwijs structureel onderfinancierd is.

De scheve situatie is ontstaan doordat de Vlaamse overheid keer op keer de financiële afspraken niet is nagekomen. Zogenaamde 'kliks' waarbij een 2% stijging in studentenaantallen, ook een evenredige stijging van de middelen inhoudt, zijn al regelmatig overgeslagen en de middelen worden onvoldoende aangepast aan de inflatie.

Het Vlaamse financieringssysteem is voor een deel 'hervredelend': om meer geld te krijgen, volstaat groeien niet per se. Je moet vaak sneller groeien dan je concurrenten om je subsidies te vergroten. Als universiteiten trager groeien dan andere, neemt het geld per student bij stijgende aantallen af. Die structurele onderfinanciering kan ons huidige hoger onderwijsmodel niet blijven dragen.

Bij een forse stijging van het inschrijvingsgeld valt de lagere middenklasse, die niet beschermd wordt door beurstarieven en faciliteiten, mogelijk uit de boot. Daar waarschuwden ook Stura en VVS eerder al voor. Het is tijd dat er keuzes gemaakt worden. Wat willen we voor ons hoger onderwijs? Open toegang voor iedereen? Inschrijvingsgeld aangepast aan het inkomen? Een hogere som voor allemaal? Fors investeren en de middelen ook de studentenaantallen laten volgen?

Het is aan de politiek om op die vragen een antwoord te bieden. Maar de situatie zijn beloop laten gaan kan grote gevolgen hebben. Subtiele besparingen en de universiteiten aan hun lot overlaten, zal het hoger onderwijs op termijn kapotmaken.

Weyts gaf in zijn beleidsnota aan in 2023 klaar te zijn met een evaluatie van het financieringsmodel. Die is nu al opgeschoven naar 2024. Het zal dus aan de volgende regering zijn om knopen door te hakken. Als die beslist om iets aan het inschrijvingsgeld te veranderen, kunnen we maar hopen dat ze ook met de studenten in gesprek zullen gaan. Wij zullen luisteren.☺

Simon Tibo is de redacteur sociaal. Kasper Nollet is redacteur student. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

lees verder op veto.be

Scoort Luc Sels binnenkort in de hoogste Belgische voetbalklasse?

De KU Leuven gaat nauwer samenwerken met voetbalploeg OH Leuven. Dat vertaalt zich onder meer in stageplaatsen en gezamenlijk onderzoek. Ook de studentenwerking van de voetbalploeg moet een duw in de rug krijgen.

tekst: [Simon Tibo](#)
beeld: [Jan Costers](#)

De KU Leuven is een 'structurele samenwerking' aangegaan met voetbalploeg OH Leuven. Die samenwerking was er de afgelopen jaren al, maar wordt nu geofficialiseerd via een zogenaamd *Memorandum of Understanding*. Het is daarmee ook de bedoeling de samenwerking nog verder uit te diepen.

De laatste twee jaar bood OH Leuven al een plaats aan 65 KU Leuven-stagiairs

OH Leuven heeft haar ambities opgeschroefd sinds de overname door de Thaise King Power Group in 2017. Zo sprak trainer Marc Brys in 2021 het voornemen uit om binnen drie jaar kampioen te worden. Of die ambitie realistisch is, valt nog af te wachten: de Leuvense club staat dit jaar pas op

de twaalfde plaats. Maar de samenwerking kadert wel in de wil om vooruit te gaan met de club.

Dat beaamt CEO Peter Willems, die wijst op het belang van vernieuwing om de langetermijnambities waar te maken: 'Innovatie is altijd al een sterk punt van KU Leuven geweest en ook wij als club hebben innovatie in ons DNA zitten.'

Studentica

De samenwerking wordt opgebouwd rond vijf pijlers. Ten eerste wordt de samenwerking rond stagemogelijkheden voor KU Leuven-studenten, verder uitgediept. De laatste twee jaar bood OH Leuven al een plaats aan 65 KU Leuven-stagiairs. Ook is het de bedoeling dat meer alumni hun weg vinden naar de club.

Ten tweede wordt er ingezet op gezamenlijke onderzoeksprojecten en speelt de medische begeleiding van het UZ Leuven een belangrijke rol. Het gaat dan om medische testen en blessurepreventie en -behandeling. Daarnaast is het de bedoeling

dat de KU Leuven en OH Leuven gebruik kunnen maken van elkaars faciliteiten. Dat gebeurt nu al: het vrouwenelftal van OH Leuven traint op het voetbalveld van het universitair sportcentrum.

OH Leuven wil met de samenwerking ook verder inzetten op het betrekken van studenten. De voetbalclub heeft nu al haar eigen studentenclub, Studentica, die 2,5 jaar geleden werd opgericht, en heeft een speciaal studententarief voor wie naar de wedstrijden wil gaan kijken of een abonnement wil kopen.

Voorts is het de bedoeling dat beide organisaties hun netwerk delen en elkaar in contact brengen met partners in de regio. In een statement reageerde rector Luc Sels opgetogen: 'Ik ken OH Leuven als een erg innovatieve voetbalclub, die bovendien ook een professionele omgeving is voor studenten die waardevolle ervaring willen opdoen.' Sels wees daarnaast op de mogelijkheid om de studentenwerking nog een extra duw in de rug te geven.☺

Debat rond ChatGPT barst los in academische wereld

Large Language Models zoals ChatGPT lijken op het eerste gezicht op het punt te staan de academische wereld ingrijpend te veranderen. Maar experts waarschuwen voor de limieten van het programma.

tekst: [Thor Deyaert](#)

illustratie: [Anne-Leen Declercq](#)

'Large Language Models (LLMs), zoals het populaire ChatGPT, hebben de afgelopen jaren veel aandacht gekregen vanwege hun vermogen om natuurlijke taal te genereren en te begrijpen. Hoewel LLM's voornamelijk bekend zijn geworden door hun gebruik in chatbots en virtuele assistenten, zijn wetenschappers begonnen met het verkennen van hun potentieel in verschillende onderzoeksgebieden. LLM's kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt om grote hoeveelheden tekstgegevens te analyseren en patronen te ontdekken die anders moeilijk te herkennen zouden zijn.'

Veel wetenschappers hebben in de voorbije maanden zelf al de mogelijkheden van ChatGPT ontdekt

Althans, voorgaande paragraaf is wat ChatGPT zelf te zeggen heeft over het gebruik ervan bij wetenschappelijk onderzoek. We vroegen aan het *Large Language Model* om de opening van een artikel over het gebruik van ChatGPT in wetenschappelijk onderzoek te genereren.

Dat doet die op het eerste gezicht niet slecht. Veel wetenschappers hebben in de voorbije maanden zelf al de mogelijkheden van ChatGPT voor hun werk ontdekt. Ze gebruiken het programma onder andere om op ideeën te komen, literatuurstudies te schrijven of de tekst van papers te verbeteren of zelfs te schrijven.

Sommige onderzoekers eren ChatGPT zelfs met een vermelding als auteur van een artikel

Onderzoeker John Tregoning schreef in een column voor *Nature* dat LLM's wetenschappers 'tijd kunnen schenken' om echt impactvol weten-

ChatGPT en Large Language Models, wasda?

ChatGPT is momenteel een van de populairste voorbeelden van een *Large Language Model* (LLM). 'LLM's zijn een vorm van *machine learning*, waarbij een model aangeleerd wordt om automatisch tekst op te stellen', aldus Tim Van de Cruys, professor computationele linguïstiek aan de KU Leuven.

'Het model is getraind met een heel groot stuk van het internet. Op basis daarvan heeft het geleerd om telkens het volgende woord in een tekst te voorspellen', zegt Van de Cruys. Het model kan daardoor op een vrij natuurlijke en realistisch lijkende manier antwoorden op je vragen, alsof je met iemand aan het chatten bent. De trainingsdata zijn wel maar beperkt tot 2021, waardoor ChatGPT je niets kan vertellen over de voorbije twee jaar.

schappelijk werk te verrichten. Tijdrovend routinewerk zoals meerkeuzevragen opstellen of subsidieaanvragen schrijven, kan sneller uitgevoerd worden met behulp van deze programma's.

Sommige onderzoekers zien een grote rol voor ChatGPT weggelegd bij het schrijven van artikelen. In een experiment hadden experts bijvoorbeeld moeite met het onderscheiden van door ChatGPT gegenereerde abstracten met die geschreven door mensen. Sommige onderzoekers eren ChatGPT zelfs met een vermelding als auteur van een artikel.

Hulp bij het programmeren

Diana Maria Lica, een doctoraatsstudent aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de KU Leuven, gebruikt ChatGPT bij haar onderzoek naar octrooien. 'Voor mijn methodologie heb ik gekozen computationele linguïstiek toe te passen op een afgebakend corpus van octrooien. Maar dat was een uitdaging voor mij: Ik moest vanaf nul leren

ChatGPT voegt hier nog een extra laag training hieraan toe met de zogenaamde *Reinforcement Learning with Human Feedback* (RLHF). Het model wordt aangemoedigd om een bepaald soort antwoorden eerder te geven door feedback die het gekregen heeft van mensen. 'Zo proberen ze ook te vermijden dat het model racistische of seksistische antwoorden geeft op vragen', zegt van de Cruys.

OpenAI, het bedrijf achter ChatGPT, stelt het programma gratis beschikbaar sinds de publicatie ervan in november 2022. Er bestaat daarnaast een betaalde versie waar je voor 20 dollar per maand een aantal extra voordelen krijgt, zoals onbeperkte toegang tijdens piekuren en een snellere respons.

werken met de R-programmeertaal en softwarepakket, en de basis van Python leren programmeren.'

Enkele weken geleden leerde ze echter dat ChatGPT kan helpen programmeren. 'Het verbetert mijn foutieve code zeer goed en doet zelfs suggesties over hoe ik mijn code moet schrijven als ik het een vraag stel', zegt Lica. 'ChatGPT is een echte tijdbespaarder. Mocht het bestaan hebben aan het begin van mijn doctoraat, zou het al klaar zijn.' Ze raadt ChatGPT dan ook aan iedereen aan die moet programmeren, maar hier nog nooit eerder mee in aanraking kwam.

Kanttekeningen

Moeten alle onderzoekers nu direct met ChatGPT aan de slag? Volgens experts zijn er enkele belangrijke kanttekeningen te maken.

'ChatGPT voorspelt enkel het volgende woord in een tekst, maar de antwoorden die eruit komen hebben geen enkele link met de werkelijkheid',

waarschuwt Tim Van de Cruys, professor computationele linguïstiek aan de KU Leuven. 'Het model "hallucineert" zelfs antwoorden. Het model verzint gewoon onjuistheden, maar klinkt hierbij heel zeker van zichzelf. Daardoor kunnen we er makkelijk in trappen.'

'Stel je voor wat er kan gebeuren als je ChatGPT gebruikt om cv's te beoordelen'

Tim van de Cruys, professor computationele taalkunde

Die neiging tot onwaarheden verkondigen, zit zelfs vervat in de trainingsdata van ChatGPT. 'Het is getraind met zowat alles wat er op het internet te vinden is, maar daar zit ook misinformatie en fake news tussen', zegt Nathalie Smuha, postdoctoraal onderzoeker aan de KU Leuven die onderzoek voert naar de ethische en juridische impact van artificiële intelligentie (AI). Onderzoekers passen dus best op met het zomaar voor waar aannemen van de antwoorden van ChatGPT, zonder het zelf na te kijken.

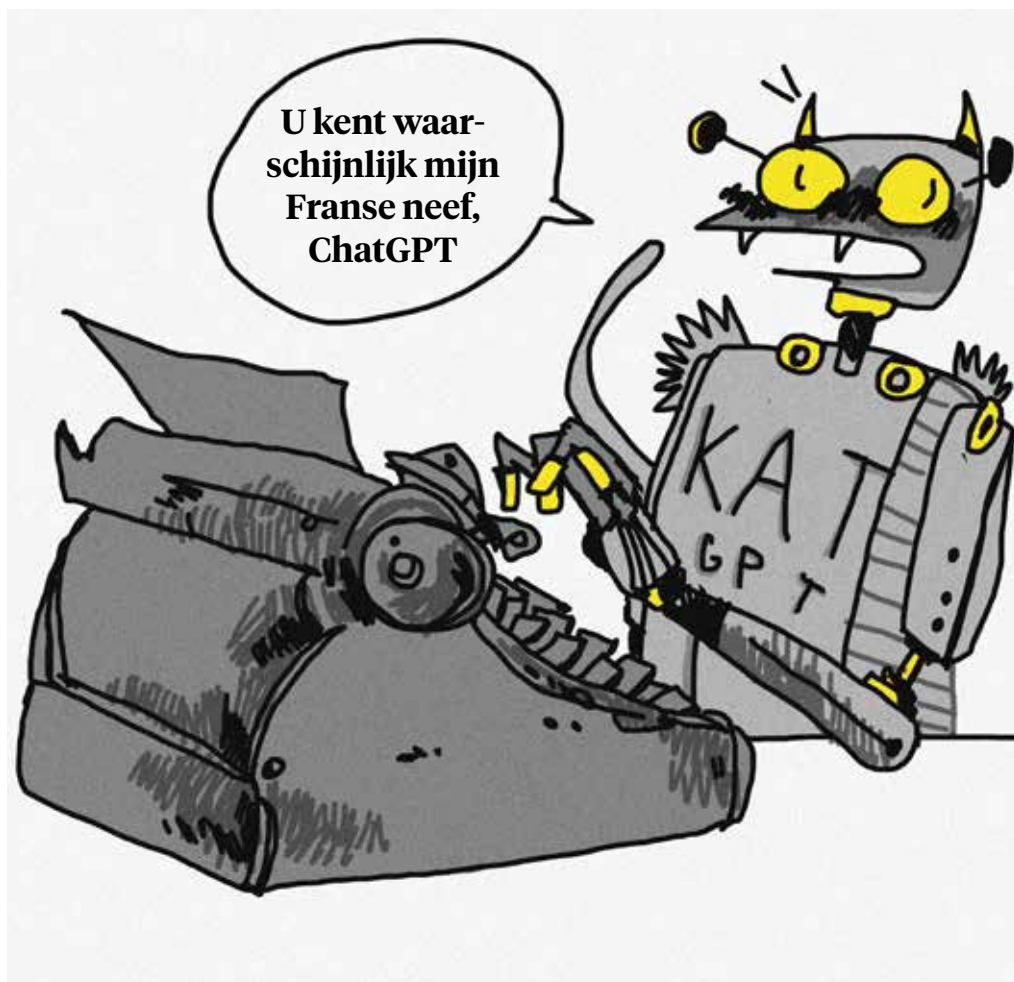
De teksten waarmee ChatGPT getraind is, kunnen naast misinformatie ook vooroordelen bevatten over bepaalde bevolkingsgroepen. 'Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen een betrouwbare nieuwssite of een of ander forum', aldus Van de Cruys.

Onderzoekers lopen het gevaar per ongeluk plagiaat te plegen

Reinforcement learning (zie kader *ChatGPT en Large Language Models*, wasda? hierboven) probeert te voorkomen dat ChatGPT seksistische of racistische antwoorden zou geven. 'Maar subtielere vragen omzeilen deze filters wel al eens. Discriminerende biases komen zo terecht in de resultaten die je krijgt', zegt Smuha. En dreigen dus uiteindelijk ook het werk dat je doet als onderzoeker te beïnvloeden. 'Stel je maar eens voor wat er kan gebeuren als je ChatGPT gebruikt om bijvoorbeeld cv's te beoordelen', zegt Van de Cruys.

'Je moet als wetenschapper altijd je bronnen aangeven. ChatGPT geeft die echter niet', zegt Smuha. 'Nog problematischer: als je het model vraagt om toch bronnen te geven, vindt die er zelfs compleet fictieve uit.' Zo wordt het extra moeilijk om de correctheid van informatie na te gaan. Ook voor andere wetenschappers die je onderzoek zouden willen reproduceren en daarvoor de bronnen nodig hebben waar je data vandaan komt.

Onderzoekers lopen verder het gevaar om per ongeluk plagiaat te plegen, als ze de resultaten van ChatGPT gebruiken in hun onderzoek of bij

het schrijven van papers. 'Het model is getraind op teksten die bestaan. De mogelijkheid bestaat dat het ideeën van anderen overneemt', zegt Van de Cruys.

'De regel dat je geen plagiaat pleegt, is een van de bouwstenen van academisch onderzoek', benadrukt Jozefien Vanherpe, professor intellectueel recht aan de KU Leuven.

'Wie krijgt de auteursrechten van de resultaten van ChatGPT?'

Jozefien Vanherpe, professor intellectueel recht KU Leuven

LLM's worden al helemaal een netelige kwestie als je het van een auteursrechtelijk perspectief bekijkt. 'Aan de ene kant heb je de vraag of ChatGPT en andere LLM's niet het auteursrecht schenden door documenten zomaar te gebruiken als trainingsdata', aldus Vanherpe. 'Een aantal artiesten zijn dan ook recent in Amerika een rechtszaak gestart omdat ze niet willen dat hun werk gebruikt wordt om AI-systemen te trainen.'

'Een andere vraag is: kennen we auteursrechtelijke bescherming toe aan de resultaten van ChatGPT, en wie krijgt die?', stelt Vanherpe. 'ChatGPT zelf kan geen auteursrechten krijgen, want het is geen mens. Auteursrecht kan je enkel krijgen als je persoonlijke, creatieve keuzes gemaakt hebt bij het maken van een werk, en dat kunnen voorlopig enkel mensen.'

'Maar dan breekt de discussie los natuurlijk. Krijgt OpenAI misschien wel auteursrecht, of eerder degene die de *prompt* geschreven heeft, namelijk de gebruiker? Of komt het uiteindelijk terug naar de auteursrechthebbenden van de teksten waarmee ChatGPT getraind is?', vraagt Vanherpe. 'Velen vinden dat je aan niemand auteursrecht kunt toekennen, omdat er niet een voldoende grote causale link kan worden gevonden tussen wat een mens heeft gemaakt en wat uiteindelijk uit ChatGPT komt. Dat vanwege het hoge black-box gehalte dat inherent is aan ChatGPT en andere LLM's.'

Reactie van wetenschappelijke tijdschriften en de KU Leuven

Universiteiten en wetenschappelijke tijdschriften zijn ondertussen druk bezig met regels op te stellen rond het gebruik van LLM's en ChatGPT.

Het wetenschappelijk tijdschrift *Nature* en andere tijdschriften van uitgever Springer Nature, verbieden het toekennen van auteurschap aan LLM's voor papers die zij publiceren. Ze vragen ook om transparant te zijn over het gebruik ervan en dit aan te geven in bijvoorbeeld het dankwoord of in de introductie.

'We waren er eigenlijk niet zo mee bezig, maar het gebruik van die programma's nam plots een vaart'

Jan D'hooge, vicerector Onderzoeksbeleid KU Leuven

Tijdschriften van *Science* laten zelfs geen enkele tekst gegenereerd door ChatGPT toe in de papers die ze publiceren. Inbreuk hierop telt voor hen als wetenschappelijk wangedrag vergelijkbaar met plagiaat.

Ook de KU Leuven sleutelt de komende weken en maanden aan regelgeving voor haar onderzoekers over het gebruik van LLM's. 'We waren er eigenlijk niet zo mee bezig, maar het gebruik van die programma's nam plots een vaart', zegt Jan D'hooge, vicerector Onderzoeksbeleid van de KU Leuven. 'We gaan nu samenzitten met experten om te zien wat wel en niet toelaatbaar is met LLM's.'

D'hooge denkt hierbij in eerste instantie aan een advies, maar sluit een meer dwingend reglement voorlopig niet uit. 'Het heeft geen zin om het te verbieden. We moeten de limieten van de technologie juist inschatten en die gebruiken waar het zin voor heeft.'

Het Bureau van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) wijst er in een schriftelijke reactie aan *Veto* erop dat ze onderzoekers vragen de KU Leuven auteursrichtlijnen te volgen. Volgens die richtlijnen moet een auteur verant-

woordelijkheid kunnen nemen voor een publicatie.

ChatGPT kan dat niet volgens het CWI en kan daarom geen auteur zijn van een publicatie. Ze volgen hierin dus voorlopig wetenschappelijke tijdschriften zoals *Nature*, maar melden ook dat er binnen de Commissie nog over gereflecteerd zal worden.

Verantwoordelijkheid

ChatGPT en LLM's hebben een plaats in wetenschappelijk onderzoek. Zo kunnen ze potentieel voor voor 'egalisering' zorgen. Menswetenschappers die nooit een programmeringsopleiding gevolgd hebben, kunnen er met behulp van ChatGPT vlotter mee overweg. Vlot en foutloos Engels schrijven ligt met de tool binnen handbereik voor iedereen.

'Teksten die je zelf geschreven hebt, door ChatGPT laten verbeteren of herschrijven in een meer wetenschappelijke stijl', geeft Van de Cruys aan als een goed gebruik van het programma. Volgens Smuha kunnen ze een eerste idee geven van wat je wil onderzoeken, maar moet je dit altijd als indicatief zien. 'Ga zelf op zoek naar bronnen en kijk

'Je blijft als onderzoeker eindverantwoordelijke van wat je publiceert'

Tim van de Cruys, professor computationele taalkunde

na of de informatie die ChatGPT geeft, betrouwbaar is', zegt Smuha.

Belangrijk volgens hen is dat je altijd de limieten van LLM's in gedachten houdt. 'Pas dus op dat je niet per ongeluk plagiaat pleegt en wees inachtig dat er geen creativiteit in het model zit', zegt Van de Cruys.

'Je blijft eindverantwoordelijke van wat je publiceert, dus het is aan jou als onderzoeker om je werk te controleren', besluit Van de Cruys.☺

Het Leuven.AI instituut organiseert een panel-discussie met experten van de KU Leuven over de impact van ChatGPT op onderwijs en onderzoek. Dit evenement vindt plaats op 6 maart en staat open voor iedereen.

Alternatieven voor ChatGPT

ChatGPT is niet de enige AI-tool op de markt. Hier zijn drie alternatieve programma's bedoeld voor academisch onderzoek.

Paperpal

Paperpal is een AI-tekstverwerker die je helpt om academisch Engels te schrijven. Het programma is speciaal getraind op wetenschappelijke literatuur. Je kan het een reeds geschreven tekst laten verbeteren, of suggesties krijgen tijdens het schrijven. Paperpal vertaalt zelfs tekst in een andere taal naar het Engels. Er is een online tekstverwerker en een MS Word plug-in beschikbaar. Per maand krijg je 500 suggesties gratis, waarna je een abonnement moet aanschaffen.

BLOOM

Een internationaal team van academi-ci (BigScience) ontwikkelt BLOOM, een opensource LLM. Bij het samenstellen van de trainingsdata werd er extra aandacht besteed aan de kwaliteit. Zo hoopt het team de invloed van vooroordelen die inherent zijn aan LLM's zoals ChatGPT, zo klein mogelijk te maken. Het model is in de eerste plaats bedoeld voor verder onderzoek naar LLM's en AI, maar is vrij beschikbaar voor iedereen.

Med-PaLM

Google en DeepMind werken aan een LLM die antwoord moet bieden op medische vragen, een voorbeeld van een LLM met een specialistisch doel. De eerste resultaten werden gepubliceerd in december 2022 en melden dat het model kon antwoorden op verschillende vragen over gezondheid. Maar er is nog meer werk nodig om het systeem betrouwbaarder en veiliger te maken. Gebruik van LLM in de gezondheidszorg vraagt nu eenmaal een hogere maatstaf voor veiligheid.

vetoquiz

15 maart
Aula Vesalius

Gebruik ChatGPT is examenfraude

De populaire AI-tool ChatGPT bereikt ook de KU Leuven. Het is verboden om de tool te gebruiken voor gequoteerde opdrachten, tenzij de Toledo-pagina van een vak het expliciet toelaat.

tekst: [Wolf France](#)

illustraties: [Fef Pannekoek](#)

De voorbije maanden is de populariteit en toegankelijkheid van artificiële intelligentie plots enorm toegenomen. Het Amerikaanse bedrijf OpenAI lanceerde namelijk eind vorig jaar het generatief model ChatGPT. Dat taalmodel maakt het mogelijk om gratis teksten te laten opstellen op basis van wat hij op het internet vindt. Het doet dat door het volgende woord zo goed mogelijk te voorspellen op basis van een groot corpus aan bestaande teksten.

'ChatGPT is zelfs in staat om referenties volledig uit te vinden'

[Tim van de Cruys](#), professor computationele taalkunde

Die technologie werd niet overal even goed ontvaard. Een school in New York besliste zelfs om de website op haar campus te bannen. Aan de KU Leuven is zo'n ban nog niet aan de orde, al is het gebruik ervan voor papers en examens vooralsnog illegaal. 'Het is van dezelfde orde als iemand anders voor jou een tekst laten schrijven', aldus vice-rector Onderwijsbeleid Tine Baelmans.

Examenfraude moeilijk op te sporen

Er bestaat reeds een kader rond examenfraude waar studenten rekening mee moeten houden. Dat kader is terug te vinden in het examenreglement (OER). Volgens het OER kunnen studenten bestraft worden als ze niet transparant zijn over hun gebruik van hulpmiddelen of wanneer ze een onregelmatigheid begaan.

Baelmans vertelt dat er elk semester een aantal

studenten per faculteit gesanctioneerd worden omdat ze de regels van dat artikel geschonden hebben. 'Het gaat slechts om enkelingen', verduidelijkt ze. Volgens haar zijn er veel meer gevallen van fraude, maar kunnen die niet allemaal gedetecteerd worden.

Volgens expert academische integriteit Gert Storms is er onderzoek naar oneerlijke studenten bij thesissen gedaan dat stelt dat veel studenten al iets gedaan hebben dat niet klopt. 'Maar weinig mensen hebben gegevens zwaar vervalst', vervolgt hij.

'De controlemechanismen die we nu hebben, geven geen zekerheid', meent professor computationele taalkunde Tim van de Cruys. Volgens hem zullen ze aangepast moeten worden om aan nieuwe vormen van fraude tegemoet te kunnen komen. Tine Baelmans vertelt wel dat het gebruik van een tool als ChatGPT makkelijker op te sporen is dan bijvoorbeeld het inschakelen van een familielid.

Impliciet plagiaat

Baelmans verzekert ons dat het OER het gebruik van nieuwe technologie zoals ChatGPT reeds dekt. In artikel 84 staat namelijk dat 'elk gedrag strafbaar is, waarbij de student niet geëvalueerd kan worden'. Dat is bewust vaag gehouden, zodat het elke vorm van fraude kan omvatten. Van de Cruys bevestigt dit.

Daarnaast kan het gebruik van ChatGPT ervoor zorgen dat een student impliciet plagiaat pleegt. De tool slaagt er namelijk niet altijd in om correct te verwijzen naar bronnen of parafraseert soms passages tekst zonder enige vorm van referentie. 'De tool is zelfs in staat om referenties volledig uit te vinden', aldus Van de Cruys. Door zulke stuk-

ken tekst klakkeloos over te nemen in een paper of thesis pleegt de student dus plagiaat, wat strafbaar is.

'Het gebruik van zo'n tool is altijd een bewuste keuze'

[Tine Baelmans](#), vicerector Onderwijsbeleid

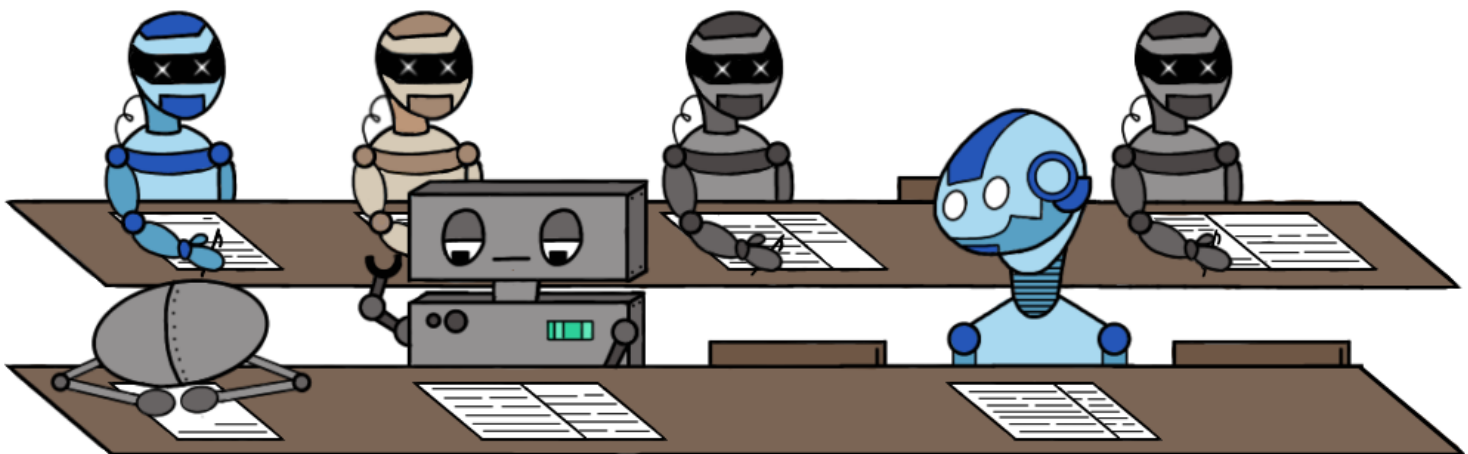
Dat betekent niet dat elk gebruik noodzakelijk onethisch is. Volgens Storms hangt het er van af hoe en wanneer in het proces je de tool gebruikt. 'Als je het verantwoord gebruikt zoals je zou omgaan met bestaande literatuur, kan je er moeilijk tegen zijn', voegt hij toe. Baelmans ziet het anders: 'Als het de bedoeling is dat je iets zelf schrijft, mag je ChatGPT niet gebruiken.'

Speciaal kader volgt

Aangezien het om een nieuwe technologie gaat, waren er voor de vorige examenperiode nog geen bijzondere regels van kracht. Verschillende faculteiten zijn wel volop bezig met het uitwerken van een kader om docenten de kennis en tools aan te reiken over hoe ze moeten omgaan met ChatGPT.

Zo zijn aan de faculteit Letteren de discussies reeds in volle gang. Het kader dat beslist wordt zal naar de POC's gaan, waar OPO per OPO afgewogen kan worden of ChatGPT toegelaten wordt of niet. 'Als het expliciet op Toledo vermeld wordt, dan valt het binnen de regels van het OER', verzekert Van de Cruys. Bovenop die facultaire kaders wordt er ook werk gemaakt van een universiteitsbrede aanpak.

Over de mogelijkheid om een duidelijke grens vast te leggen vanaf wanneer gebruik problematisch is, heerst nog discussie. Een tool als Chat-

GPT heeft namelijk verschillende toepassingen en kan ook gebruikt worden om een zelfgeschreven tekst te herschrijven. 'We accepteren nu dat je een spellingcorrector gebruikt, dertig jaar geleden vonden ze dat waarschijnlijk ook niet koosjer', aldus Storms.

Serieuze straffen

Aangezien gebruik van ChatGPT valt onder de reeds bestaande regels rond examenfraude, gelden ook dezelfde strafmaatregelen. Er zijn in totaal zeven verschillende soorten straffen mogelijk, die variëren van een nul op het examen in kwestie tot een verbod op inschrijving aan de universiteit.

'Een aantal vakken zullen hun evaluatietechniek moeten aanpassen'

Tine Baelmans, *vicerector Onderwijsbeleid*

Bij het uitspreken van die strafmaatregelen wordt rekening gehouden met een aantal factoren. Zo speelt het al dan niet bewust plegen van examenfraude een belangrijke rol. Daarover is Baelmans duidelijk: 'Het gebruik van zo'n tool is altijd een bewuste keuze.'

Dat betekent dat studenten die tijdens de vorige examenperiode gebruik hebben gemaakt van ChatGPT – indien ze gevat worden – zware straffen kunnen krijgen. Tegen april worden alle casussen verzameld om nadien geëvalueerd te worden. Baelmans geeft toe dat haar al een aantal gevallen ter ore zijn gekomen.

Aanpassing evaluatie nodig

Nu ChatGPT door studenten gebruikt kan worden, en het voor sommige OPO's naar alle waarschijnlijkheid zal toegelaten worden, rijst de vraag hoe docenten zich zullen aanpassen. Volgens Van de Cruys zullen docenten hun opdrachten moeten aanpassen op basis van wat een generatief model ermee zou aanvatten.

Ook Baelmans denkt dat een aantal vakken hun evaluatietechniek zullen moeten bijstellen. 'Al zal zijn er zeker ook vakken waarvoor niets zal moeten veranderen', vervolgt ze. Ze stelt voor om bijvoorbeeld meer in te zetten op mondelinge toelichtingen. 'Maar ook een tekst *on the spot* tijdens een examen laten schrijven kan een oplossing zijn.' ☺

De (on)zin van ChatGPT

ChatGPT vindt stilaan haar ingang in het hoger onderwijs. Dat biedt kansen, maar brengt ook nieuwe problemen met zich mee. We hebben de voor- en nadelen van het gebruik van ChatGPT opgelijst, zodat jij dat niet meer hoeft te doen.

tekst: [Wolf France](#)

Voordelen

Het grootste voordeel van ChatGPT is de accuraatheid. Die zorgt ervoor dat de mogelijkheden voor het gebruik werkelijk eindeloos zijn. Een collega van expert academische integriteit Gert Storms testte de chatbot uit voor een onderwerp waar nog nauwelijks onderzoek naar gedaan was en stond versteld van de accuraatheid.

Een tweede rol die de bot zou kunnen spelen in het onderwijs van de toekomst is als hulpmiddel voor het leren schrijven van teksten. Volgens Storms houdt het model mogelijkheden in om academisch schrijven aan te leren. Professor computationele taalkunde Tim Van de Cruys verwijst dan weer naar de mogelijkheden voor het controleren op grammaticale fouten.

Een derde voordeel is de rol die ChatGPT kan spelen in het leerproces. Volgens Storms is ChatGPT ideaal om hints te geven en op basis daarvan de literatuur in te duiken. Je moet het dus gebruiken als een soort geavanceerde zoekmachine, al mag die net zoals bij Google nooit het eindpunt van een zoektocht zijn.

Vicerector Onderwijsbeleid Tine Baelmans verwijst ten slotte naar de strijd tegen *fake news*. 'Het leert ons kritischer te kijken naar teksten en doet ons beseffen dat teksten vaak slechts samenraapsels zijn', stelt ze.

Conclusie

ChatGPT kan dus heel waardevol zijn, al moet het op de juiste manier gebruikt worden. Idealiter gebruik je het als een hulpmiddel om hints te krijgen over concepten en bestaande literatuur. Het is belangrijk dat je altijd de controle behoudt en wat het model produceert niet voor waar aanneemt. ☺

Nadelen

Het grootste probleem van ChatGPT zit hem net in de essentie van het model: het is puur gebaseerd op taal. Volgens professor computationele taalkunde Tim Van de Cruys heeft het daardoor geen echte link met de werkelijkheid. 'Het enige wat het model probeert, is het volgende woord zo goed mogelijk voorspellen', aldus Van de Cruys.

Dat zorgt ervoor dat teksten heel logisch en zelfs menselijk kunnen lijken, maar tegelijk pertinente onwaarheden bevatten. 'Zulke onwaarheden worden hallucinaties genoemd', verklaart Van de Cruys.

Een tweede nadeel is ook inherent aan het model: het is gebaseerd op bestaande informatie. Wanneer je een tekst geproduceerd door ChatGPT overneemt, pleeg je waarschijnlijk impliciet plagiaat. ChatGPT parafraseert namelijk bestaande teksten en verwijst niet altijd correct naar de bronnen waarop het programma zich baseert. Soms gaat het zelfs zo ver dat het programma referenties verzint. Volgens Van de Cruys kan het programma verwijzen naar artikels die in de realiteit gewoonweg niet bestaan.

Een derde nadeel is dat niet alle informatie waar het model zich op baseert neutraal is. Er bevindt zich heel wat *biased* informatie in het gebruikte corpus en die wordt door het model op dezelfde manier beoordeeld als informatie van betrouwbare bronnen. Volgens Van de Cruys probeert het bedrijf achter ChatGPT die informatie eruit te filteren, maar slaagt het daar niet altijd volledig in.

Waarom Mattias Desmet (niet) voor de aula mag blijven staan

De academische vrijheid lijkt onder druk te staan. Wokeness, complotdenkers, doodsb bedreigingen... Wat houdt academische vrijheid precies in en wordt die echt bedreigd? In dit tweeluik zoekt Veto het uit. Vandaag deel een.

tekst: [Simon Tibo](#) en [Freya Caris](#)

illustraties: [Paula Runiewicz](#) en [Célia Delandmeter](#)

De Gentse professor klinische psychologie Mattias Desmet krijgt een andere docent naast zich voor het vak cultuur- en maatschappijkritiek en zijn handboek 'De psychologie van het totalitarisme', waarin hij stevige kritiek uit op het coronabeleid, wordt uit de opleiding geweerd.

Dat besloot de opleidingscommissie na een onderzoek van de Commissie voor Wetenschappelijk Integriteit aan de UGent begin deze maand. De redenen die daarvoor aangehaald werden, waren dat het handboek verouderde wetenschap en slordigheden zou bevatten.

'Als je denkt dat iedereen verkeerd is vanwege een bepaalde reden, moet je net worden beschermd'

Kurt Willems, professor publiekrecht (KU Leuven)

Desmet kwam onder vuur te liggen nadat hij aanschoof bij de talkshow van complotdenker Alex Jones. Desmet staat bekend als een coronacriticus en beweerde daar onder meer een openhartoperatie onder hypnose gezien te hebben. Later nam hij afstand van de uitspraken. De maatregelen die nu genomen zijn openen het debat over de limieten van academische vrijheid.

Waarzeggers en charlatans

Academische vrijheid omvat twee belangrijke aspecten volgens wetenschapsfilosoof Gustaaf Cornelis (VUB). Enerzijds op onderzoeksvlak, waarbij een wetenschapper zelf de methode en het onderwerp van diens onderzoek kiest. En an-

derzijds op onderwijsvlak, waarbij docenten vrij zijn om invulling te geven aan de inhoud van hun vak.

Professor Publiekrecht aan de KU Leuven Kurt Willems haalt aan dat de academische vrijheid de vooruitgang van wetenschappelijke kennis moet ondersteunen. Daar is echter ook een belangrijke voorwaarde aan verbonden, namelijk dat je je baseert op de wetenschappelijke methode en rekening houdt met eerder onderzoek.

Bij het bepalen van welke wetenschappelijke methode dan correct is, duidt hoogleraar Publiekrecht aan de KU Leuven Koen Lemmens, op het belang van peerreview – waarbij onderzoek beoordeeld wordt door vakgenoten. Dat houdt volgens Lemmens echter ook enkele belangrijke beperkingen in.

'Wanneer rectoren het niets eens zijn met wat professoren zeggen, kunnen zij hun eigen mensen ook ter verantwoording roepen'

Koen Lemmens, professor international and European human rights law (KU Leuven)

Enerzijds kunnen peers zich volledig vergissen. 'Anderzijds zijn de peers van waarzeggers natuurlijk ook charlatans', zegt Lemmens. 'Dat systeem biedt dus geen 100% garantie. Maar dan moet je de vraag stellen of er een beter systeem is. En dan denk ik dat het antwoord neen is.'

Boycot

Willems wijst erop dat mensenrechten er net zijn voor de minderheid: 'Als je denkt dat iedereen verkeerd is omwille van een wetenschappelijk te verantwoorden reden, dan dient de academische vrijheid net om jou daarin te beschermen.'

Al betekent controle op de kwaliteit van het onderwijs niet noodzakelijk een inbreuk op de academische vrijheid volgens professor Wetenschapsfilosofie Andreas De Block (KU Leuven). 'Wanneer de POC meent dat er lacunes zitten in hoe een bepaald vak gedoceerd wordt, kan ze ingrijpen.'

Ook Lemmens benadrukt dat een universiteit die aan kwaliteitscontrole doet niet botst met de academische vrijheid. 'Een universiteit mag daarin opleggen wat er gegeven moet worden binnen een bepaald vak, zolang deze niet intervenueert met de inhoud omdat een bepaalde invalshoek haar niet bevalt.'

De belangrijkste controle moet er echter komen vanuit de studenten, vindt Cornelis. 'Een betere oplossing dan controle van bovenaf, zijn studenten die de discussie aangaan of ervoor kiezen om een cursus te boycotten.'

Hard tegen onzacht

Willems is het eens dat je moet opletten met sancties. Hij meent dat een rector beter zelf kan spreken wanneer die het oneens is met wat professoren zeggen en diens eigen academische vrijheid gebruiken.

Lemmens treedt hem bij: 'In dat geval kunnen zij hun eigen mensen ook ter verantwoording roepen, binnen het publieke debat. Dat moet zeker niet op een intimiderende manier, maar mag hard tegen onzacht zijn over de inhoud.'

Het vrije debat

Toch hoeft niet elk conflict in de publieke ruimte te worden beslecht. Cornelis haalt aan dat een academicus zich bij de ondertekening van een contract ertoe verbindt om de academische regels te volgen. Dat houdt in dat wanneer een docent spreekt als expert, die dat ook doet op basis van onderzoek volgens de regels van het vak. Anders is er volgens Cornelis sprake van contractbreuk.

'Je kan niet verwachten dat een academicus altijd spreekt volgens de laatste stand van het wetenschappelijk onderzoek'

Kurt Willems, professor publiekrecht (KU Leuven)

Lemmens zegt ook dat academici een loyaliteitsverklaring tekenen bij de start van de academische carrière, al is die weliswaar niet zo strikt in vergelijking met private bedrijven. Daar ligt de focus op winst maken en schikt men zich er dus veel makkelijker naar de cliënten. Universiteiten daarentegen hebben een nog grotere loyaliteitsplicht tegenover het vrije debat, meent Lemmens.

Toch is het volgens Willems mogelijk dat er opgetreden wordt, bijvoorbeeld als een prof te vaak opdraaft in neonazikanalen: 'Universiteiten genieten immers ook van academische vrijheid en institutionele autonomie. Ze dragen daarnaast een maatschappelijke verantwoordelijkheid en

een verantwoordelijkheid naar studenten en personeel. Er moet daarin een evenwicht gezocht worden.'

Als er dan actie ondernomen wordt, gebeurt dat eerst sturend en eventueel daarna ook sanctionerend. Al moet dat altijd met de nodige terughoudendheid.

Public intellectual

Universiteiten moeten volgens Lemmens echter omgekeerd ook achter hun academici staan wanneer die zich publiekelijk uitlaten. 'In tegenstelling tot vroeger, staan universiteiten nu met twee voeten in de wereld. Academici krijgen de boodschap om ook deel te nemen aan het publieke debat als *public intellectuals*. Dan moet je verdragen dat een academicus zich soms ook gedraagt zoals het er in de wereld aan toe gaat', aldus Lemmens.

'Academici moeten zelf de vrijheid hebben om, wanneer ze bijvoorbeeld uitgenodigd worden in praatprogramma's, mee te blijven praten, ook als het onderwerp aan de tafel verandert. Ze moeten wel goed beseffen wanneer ze spreken volgens hun rationeel buikgevoel en wanneer ze dat doen op basis van wetenschappelijk inzicht, en dat best ook aangeven. Je kan niet verwachten dat een academicus daar altijd spreekt volgens de laatste stand van het wetenschappelijk onderzoek', vult Willems aan.☺

Waar is Mattias Desmet in dit artikel?

Veto heeft professor Desmet gecontacteerd voor dit artikel. *Veto* laat geïnterviewden altijd hun eigen citaten controleren, maar professor Desmet wilde het volledige artikel voor publicatie kunnen nalezen. Dat gaat in tegen onze huisregels. Om die reden ontbreekt Desmets perspectief in dit stuk.

Een derde van universiteitspersoneel is internationaal

Het personeelsbestand van de Vlaamse universiteiten is opnieuw toegenomen. De universiteiten wijzen op de impact van die stijging op de financiën, maar de grootste groep werknemers wordt niet door de universiteiten zelf betaald.

Naar jaarlijkse gewoonte presenteert de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) de personeelscijfers van de Vlaamse universiteiten. Het personeelsbestand stijgt met 4% ten opzichte van het vorige jaar: de universiteiten stellen nu 37.572 personeelsleden te werk. Die stijging is niet zo opmerkelijk aangezien het personeelsbestand de afgelopen tien jaar telkens is toegenomen.

Volgens huidig Vlir-voorzitter Rik Van de Walle is die stijging goed nieuws vanuit een tewerkstellingsperspectief, maar zorgt ze ook voor problemen. 'De overheidsmiddelen volstaan niet langer voor het waarborgen van de basiswerking van onze universiteiten', verduidelijkt hij. Diezelfde conclusie trok Van de Walle al na een stijging van 5% vorig jaar.

Het wetenschappelijk personeel dat niet door de universiteiten zelf betaald wordt, is veruit de grootste groep met 47% van het totale personeelsbestand. Dat is personeel dat betaald wordt door instellingen als IMEC of een beurs krijgen van organisaties zoals het FWO. Het administratief en technisch personeel (ATP) is de tweede grootste groep met bijna een derde van de totale werknemers.

Nederlanders sterkst vertegenwoordigd

Voor het derde jaar op rij verzamelt de Vlir ook cijfers over de nationaliteiten van personeelsleden. Ongeveer een derde van het academisch en wetenschappelijk personeel heeft geen Belgische nationaliteit. Die cijfers zijn de laatste drie jaar niet grondig gewijzigd.

De nationaliteitscijfers verschillen enorm tussen de verschillende groepen personeel die aan de universiteiten tewerkgesteld worden. Zo is wel 49% van de postdoctoraal onderzoekers internationaal, kort gevolgd door de doctoraatsstudenten waarvan 40% niet de Belgische nationaliteit heeft. Bij de professoren gaat het slechts om 14%.

Slechts 31% van de proffen is een vrouw

Nederlanders zijn het sterkst vertegenwoordigd onder de buitenlandse werknemers. Andere nationaliteiten die een groot onderdeel uitmaken van het personeelsbestand zijn Italiaans, Duits, Chinees en Indisch.

Gender

De genderverhoudingen aan de Vlaamse universiteiten verschillen enorm tussen de verschillende groepen werknemers en tussen disciplines. Enkel het onderscheid tussen mannen en vrouwen komt in de data aan bod.

Zo zijn bij het administratief en technisch personeel (ATP) en het assiterend academisch personeel (AAP) de vrouwen in de meerderheid. Bij het ATP zelfs met 65%, een percentage dat in twintig jaar niet substantieel gewijzigd is.

Het laagste aandeel vrouwen is terug te vinden bij het zelfstandig academisch personeel (ZAP) waar professoren onder vallen. In deze groep werknemers is slechts 31% vrouw. Dat cijfer is dus beduidend lager dan de andere groepen werknemers, al is het aandeel de laatste jaren beduidend toegenomen. In 2000 was namelijk nog maar 13% van het ZAP vrouw.

tekst: Wolf France
illustraties: Gaëlle Delandmeter

Het is opvallend dat de meeste disciplines gelijkaardige genderverhoudingen hebben op de exacte wetenschappen na. Bij het wetenschappelijk personeel dat niet uit werkingsmiddelen betaald wordt gaat het bijvoorbeeld om 30%, terwijl alle andere disciplines een meerderheid aan vrouwen hebben. Ook bij het ZAP is het aandeel aan vrouwen beduidend lager bij exacte wetenschappen.

De meeste gewoon hoogleraren zijn ouder dan 55 jaar

De verschillen tussen universiteiten zijn minimaal. Zo heeft de KU Leuven het kleinste aantal vrouwelijk ZAP van alle Vlaamse universiteiten, maar is het procentuele verschil klein. Bovendien heeft de Leuvense universiteit in geen enkele andere personeelscategorie het kleinste aandeel vrouwen.

Leeftijd

De data over leeftijden zijn niet zo verrassend. Zo is het AAP beduidend jonger dan het ZAP. Het is dus duidelijk dat een deel van het AAP afhaakt of doorstroomt richting het ZAP wanneer ze ouder worden. Het ATP is dan weer gelijkmatiger verdeeld over de leeftijdscategorieën.

Maar ook binnen het ZAP zijn de verschillen groot. Het trage promotieproces komt bloot te liggen wanneer we de grootste groepen in beschouwing nemen. Zo vormen 35 tot 39-jarigen de grootste groep bij de *tenure track* docenten, de eerste stap in het promotieproces. Die leeftijdsgroep bestaat niet eens bij de gewoon hoogleraren. De overgrote meerderheid van de gewoon hoogleraren is ouder dan 55 jaar.☺

Iedereen leest Veto.

Maar wist je dat ook iedereen eraan kan meewerken?

Veto zoekt schrijvers, tekenaars, fotografen, nalezers, interviewers, moppentappers, videomakers...
Heb je interesse? Kom naar een van onze **vergaderingen** (elke donderdag om 20u) in 's-Meiersstraat 5.
Of stuur een mailtje naar veto@veto.be.

Kwart van pendelstudenten pendelt omdat kot te duur is

Meer dan een kwart van de Leuvense pendelstudenten moet pendelen vanwege de dure kotenmarkt. Dat blijkt uit ongepubliceerde cijfers van Stuvo KU Leuven.

tekst: [Robbe Govaerts](#) en [Kasper Nollet](#)
illustratie: [Emma Nollet](#)

Ongeveer 20% van de Leuvense studenten is pendelaar. Die studenten zitten niet op kot, maar leggen dagelijks een traject af van huis naar de les. Uit ongepubliceerde enquêteresultaten van Studentenvoorzieningen (Stuvo) KU Leuven, die *Veto* kon inkijken, blijkt dat pendelen voor een grote groep van die studenten geen echte keuze is: een kwart van de bevroegde Leuvense pendelaars pendelt omdat een kot te duur is.

Goedkoper dan een kot?

In de Stuvo-mobiliteitsenquête vroeg men aan pendelaars om hun belangrijkste redenen voor het pendelen te rangschikken. 'Ik woon te dichtbij', is de antwoordmogelijkheid die het vaakst op positie 1 staat, maar 'Op kot gaan is te duur', staat ook vaak vooraan.

Toch is ook wie pendelt op het einde van het academiejaar nog steeds een stevige som geld kwijt. Onderzoekers aan de Thomas More-hogeschool berekenden voor academiejaar 2022-2023 dat het leven van een pendelstudent die het openbaar vervoer gebruikt zo'n 10.156 euro kost. Duur, maar wel nog steeds goedkoper dan een kot.

Daarbovenop dragen veel studenten zelf de kosten voor hun vervoer naar de campus: het neemt een hap uit hun weekgeld. Uit een bevraging van *Veto* vorig jaar bleek dat dat voor nipt de helft van de studenten het geval is.

Volgens een studie in opdracht van de KU Leuven uit 2016, zitten in de Leuvense hogeronderwijsinstellingen de volgende percentages van studenten op kot: 78.2% aan de KU Leuven, 81.3% aan de LUCA School of Arts en ten slotte 53% aan de UCLL. Dat het aandeel pendelende studenten bij die laatste zoveel hoger ligt, zou te wijten zijn aan het feit dat 'UCLL-studenten relatief vaker financiële drempels ervaren dan KU Leuven studenten', aldus de studie.

Heenreis soms langer dan een uur

Een andere vraag die de respondenten van de Stuvobevevraging voorgeschiedeld kregen, was hoe lang ze gemiddeld onderweg zijn van thuis tot in de aula. De grootste groep gaf aan 15 tot 30 minuten onderweg te zijn, maar opvallend: bij ongeveer een vierde van de pendelstudenten is die reistijd toch langer dan een uur.

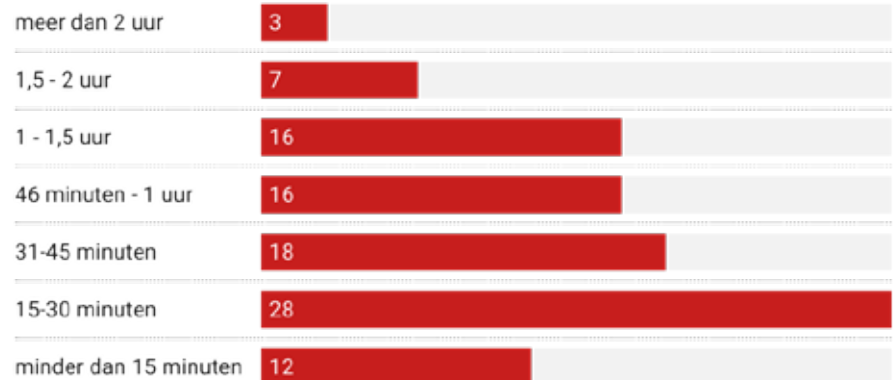
'Lang pendelen heeft sowieso een invloed op het welzijn van studenten, maar afstand is slechts één van de verschillende factoren die uitmaken

of het pendelen nadelig is', reageert Liesbeth De Wilde, doctoraatsstudent bij het Mobilise Mobility and Logistics Research Group (MOBI) aan de VUB.

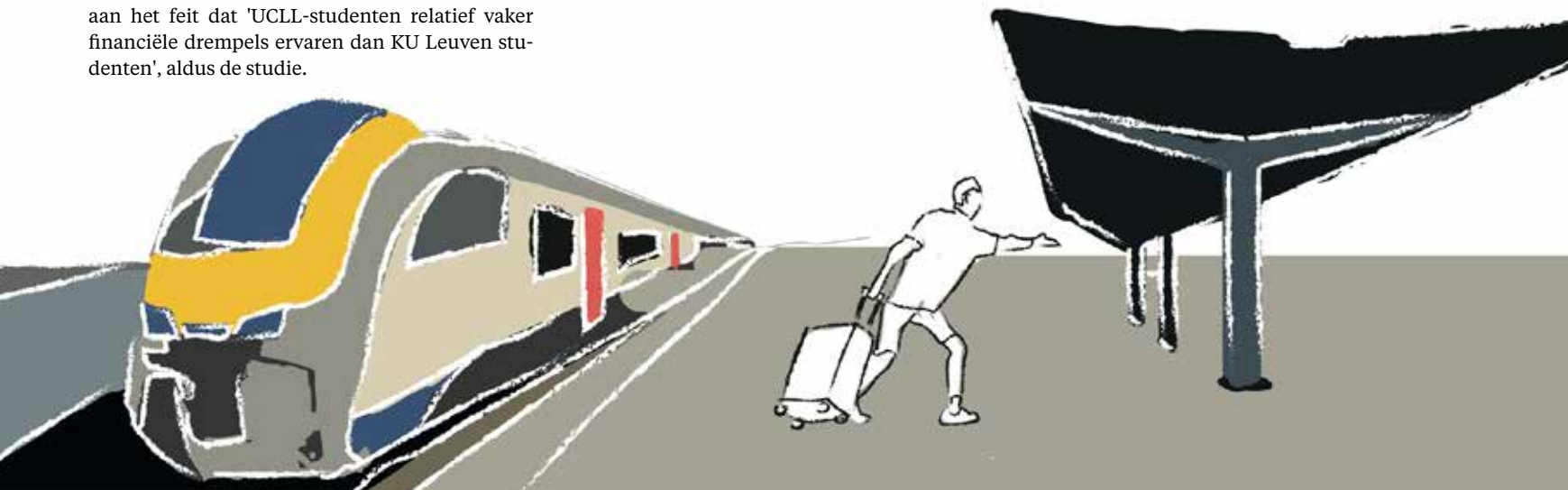
Ze vervolgt: 'Iemand die bijvoorbeeld elke dag slechts een halfuur op een drukke trein naar het werk moet, kan het lastiger hebben dan iemand die een uur op een heel erg rustige trein reist.' Zo hangen volgens haar de mogelijke nadelen van pendelen altijd af van verschillende factoren.

Tijd verplaatsing thuis-les (n=2645)

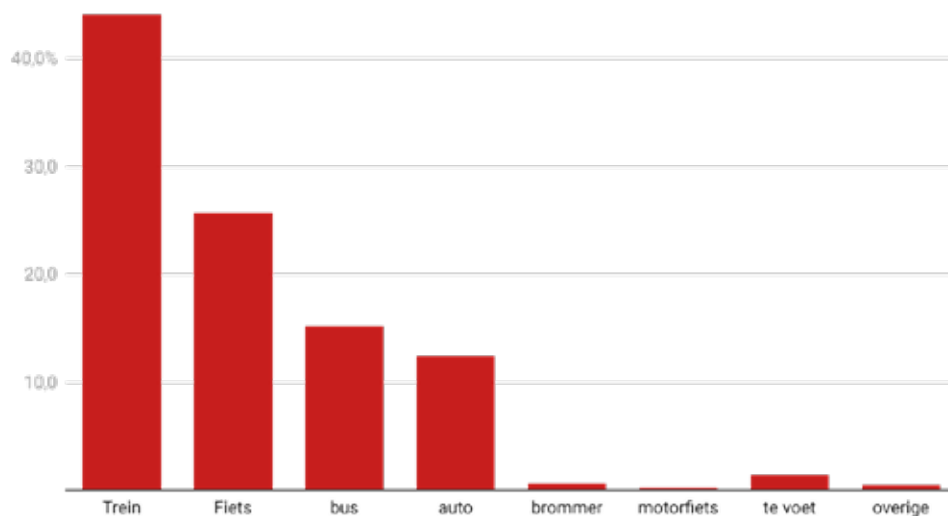
■ Aantal studenten (in %)

Grafiek: *Veto* • Bron: Stuvo KU Leuven • Gecreëerd met Datawrapper

Vervoersmiddel pendelstudenten (n=2646)

Grafiek: Veto • Bron: Stuvo KU Leuven • Gecreëerd met Datawrapper

Weinig met de auto

Een overgrote meerderheid van de respondenten pendelt naar campus Leuven of Heverlee. 44% van de pendelstudenten kiest de trein om de grootste afstand mee af te leggen. De fiets staat tweede met een kwart van de pendelaars en de bus vervolledigt de top drie met 15%. Koning auto valt van zijn troon: hij is maar goed voor een achtste van de pendelstudenten.

Zodra sommige studenten geen aanspraak meer kunnen maken op goedkope tarieven, stijgt de kost voor de trein soms met wel 700%

Eén derde van de pendelstudenten die met de trein reizen wordt op de heenweg afgezet aan het station met de auto. Een even grote groep wandelt. Een zesde legt dat voortraject af met de bus, en een achtste met de fiets.

Oudere studenten betalen meer

Eens 26 jaar oud, kunnen sommige studenten geen aanspraak meer maken op gereduceerde tarieven voor jongeren en studenten, en dat kan grote gevolgen hebben: volgens Stuvo stijgt het bedrag dat studenten kwijt zijn aan de trein hierdoor voor sommigen met 700%.

Maarten Verbiest, domeinverantwoordelijke Vervoer bij Stuvo Leuven, haalt aan dat Stuvo al langer verandering wil zien op dit gebied. De problematiek is aangekaart bij de NMBS, het kabinet van minister van Mobiliteit Georges Gilkinet en de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

In het nieuwe openbaredienstcontract tussen de Vlaamse overheid en de NMBS staat alvast de ambitie beschreven om na te denken over een mogelijke uitbreiding van het studententarief. Dat zou dan voortaan gelden voor alle voltijdse studerende studenten, ongeacht leeftijd, vanaf volgend academiejaar. De gesprekken erover zijn nog lopende, laat NMBS-woordvoerder Bart Crols weten.⊗

Populairste abonnementen openbaar vervoer

Treinabonnementen:

- ⊗ 66% van de studenten heeft een Student Multi abonnement.
- ⊗ 17% heeft een Student abonnement. Op deze producten krijg je korting als je minder dan 26 jaar oud bent.
- ⊗ 8% kiest voor een Youth Multi of Youth Ticket.
- ⊗ 6% kiest een Standard-abonnement of Standard Ticket.

Busabonnementen:

- ⊗ 50% van de ondervraagden heeft een studentenbuspas. Ook daar is er een financieel voordeel.
- ⊗ 15% bezit een Buzzy Pazz.
- ⊗ 22% gebruikt een 10-rittenkaart.
- ⊗ Het SMS-ticket scoort bij 8,9% van de studenten en het ticket enkele rit kan 1,9% bekoren.

Enquête

Stuvo KU Leuven lanceerde in november 2022 een mobiliteitsenquête. Ongeveer 2.645 Leuvense pendelstudenten vulden die in. De bevraagde groep studenten is ingeschreven in een initiële bachelor- of master, schakel, voorbereidings- of ALO-programma.

Pendelen zal je niet de beste examenresultaten opleveren

De studieresultaten en het sociale leven van studenten lijden vaak onder het pendelen, dat toont recent onderzoek en een informele rondvraag van Veto. Een kot blijkt niet voor iedereen weggelegd, al is dat voor sommigen geen vrijwillige keuze.

tekst: [Robbe Govaerts](#), [Kasper Nollet](#) en [Elien Stouten](#)
illustratie: [Emma Nollet](#)

Wie de mogelijkheid heeft om op kot te gaan, maar twijfelt tussen Hotel Mama en de vleugels volledig uitslaan, moet misschien eerst de gevolgen voor de puntenkaart in juli overzien.

Een recent onderzoek van Studentenvoorzieningen (Stuvo) KU Leuven suggereert dat pendelen voor veel studenten geen keuze is, maar noodgedwongen in een overprijzige kotenmarkt. Dat terwijl er volgens onderzoekers grote aanwijzingen zijn voor een negatieve impact van pendelen op studieprestaties.

Tijdsduur is niet al wat de klok slaat

Recent onderzoek wijst in de richting van een mogelijk negatieve impact van pendelen op de leerprestaties van studenten, onder meer vanwege verhoogde stress, al ontbreekt het voorlopig wel aan grootschalige studies over het thema.

Niet alleen de tijdsduur van het traject is van tel bij de impact van pendelen. Of pendelen al dan niet een goede zaak voor je is, hangt af van veel factoren, aldus Liesbeth De Wilde, doctoraatsstudent bij het Mobilise Mobility and Logistics Research Group (MOBI) aan de VUB.

Zij legt uit: 'Iemand die bijvoorbeeld elke dag slechts een halfuur op een drukke trein naar het werk moet, kan het lastiger hebben dan iemand die een uur met een heel erg rustige trein reist.'

'Ik kon gelukkig bij een aantal goede vrienden in Leuven blijven slapen om de nodige feestjes mee te maken'

[Sayenna Duyckers](#), oud-pendel- en bachelorstudent Diergeneeskunde

Ook de onzekerheidsfactor speelt een rol, voegt MOBI-collega professor Cathy Macharis toe: ze kan voor stress zorgen indien men door bijvoorbeeld vertragingen niet weet hoe lang de tocht zal duren.

Slaapplaats gezocht, anders geen feestje

Veel pendelstudenten hekelen het feit dat ze niet of amper kunnen deelnemen aan avondactiviteiten, blijkt uit een informele rondvraag van Veto in november bij 67 pendelstudenten. Uitgaan, cantussen of afspreken met vrienden: het vormt een opgave, gelet op treinen en bussen die 's nachts niet meer rijden om hen naar huis te brengen.

Proeven van het nachtelijke studentenleven is vooral haalbaar met een kot. 'Ik kon gelukkig bij een aantal goede vrienden in Leuven blijven slapen om de nodige feestjes mee te maken', vertelt Sayenna Duyckers, oud-pendel- en bachelorstudent Diergeneeskunde.

Zij behoort tot 20% van de pendelaars die na een nachtje uitgaan blijven logeren bij vrienden, aldus de enquête van Stuvo KU Leuven bij 2645 studenten. 27% daarvan neemt de fiets naar huis, 24% de trein en 14% de auto. Weinig studenten nemen de (nacht)bus of keren te voet terug naar huis.

Geen eigen keuze

De recente cijfers van Stuvo KU Leuven ondersteunen dat pendelen voor een heleboel studenten geen keuze is, maar een noodgedwongen actie in een te prijzige kotenmarkt.

'Het is een probleem dat alleen maar groter wordt naarmate het aantal studenten in totaal stijgt', aldus Elle Sempels, masterstudent ingenieurswetenschappen. Sempels legt in het kader van haar thesisonderzoek naar studentenmobiliteit uit dat de studentenpopulatie alsmaar toeneemt, terwijl het aanbod van koten niet overal evenredig mee evolueert.

Lesopnames en het streamen van lessen kunnen het leven heel wat gemakkelijker maken

Studies van Stadim en Studentlife zien vooral in Gent een groot kotentekort, waar 59% van de studenten een kot huurt en 77% van de niet-kotstudenten graag in dezelfde positie zou verkeren. Ook in Leuven zou een groeiende studentenpopulatie dus meer pendelende studenten kunnen voortbrengen, terwijl die eigenlijk liever op kot zouden zitten.

Pendelstudenten aan het woord

Eva Coppens is masterstudente Vertalen aan de KU Leuven op campus Brussel. 's Ochtends pendelt Eva met de fiets van haar ouderlijk huis, gelegen in de omstreken van Leuven, naar het treinstation in de binnenstad. Daar hopt ze steevast op de trein naar Brussel.

'Wanneer ik 's ochtends de trein neem, kom ik terecht in een drukke wagon met verschillende soorten pendelaars. Ik kijk dan graag de kat uit de boom en observeer: ik probeer het beroep van mijn medependelaars af te leiden. Ik begrijp dat het minder fijn is om te pendelen, maar je kan het leuk maken: ik luister muziek of podcasts, leer woordjes of lees een boek of *Veto*.'

'Soms moet ik toch voor twee uren les naar Brussel, waardoor ik bijna even lang onderweg ben als ik in de les zit. Dat vreet energie. Als ik de optie had, zou ik liever thuis lessen volgen in plaats van het hele traject af te leggen voor twee lessen. Tijdens de lockdown gaven lesopnames vrijheid, maar het had ook een mentale impact.'

Elena Amore is derdejaars bachelorstudente Rechten aan de KU Leuven op campus Leuven. Haar hart is verknocht aan Brussel, waar ze de afgelopen twee academiejaren les volgde en momenteel nog steeds een kamer huurt. Net zoals Eva, maakt Elena gebruik van het treintraject Leuven-Brussel, dan wel in de omgekeerde richting.

Schrap verplichte lessen, verwelkom lesopnames

Het openbaar vervoer blijft niet buiten schot. Zo klaagt menig student in onze bevraging over de stiptheid van trein en bus, en de prijzen van het openbaar vervoer. Ook hebben veel pendelstudenten het gevoel dat hun stem niet gehoord wordt in het politieke debat.

Zowel de hogeronderwijsinstellingen als NMBS en De Lijn kunnen hun steentje bijdragen door zich beter op elkaar af te stemmen, vinden de pendelstudenten. Zo prijst Eva Coppens, pendel- en masterstudente Vertalen, de lessenroosters aan campus Brussel van de KU Leuven, die bewust springuren lijken te vermijden ten voordele van pendelaars.

Wanneer gevraagd wordt naar wat het hoger onderwijs beter kan doen, klinken Coppens en Duyckers opvallend eensgezind: lesopnames en het streamen van lessen kan het leven heel wat gemakkelijker maken.

Als pendelstudenten slechts twee uur les hebben op een dag, maar het kost hen twee uur om naar de les te komen, dan kunnen ze immers tijd besparen door de les gewoon van thuis uit te volgen. Ook De Wilde van de VUB benadrukt het belang van telewerk, die de deur openzet voor een meer flexibele en aangename planning.

Verder zouden universiteiten en hogescholen kunnen vermijden dat lessen te vroeg en vooral te laat gegeven worden, vinden veel respondenten uit de informele bevraging. En als ze dan toch bezig zijn, kunnen verplichte lesactiviteiten in de late avond ook meteen verboden worden, klinkt het. 3

'Er is iets heel charmants aan op de trein een boek vastnemen met een thermoskan vol koffie of thee. Als je onvoldoende tijd hebt om te ontbijten is het veel leuker om een koffiekoek *on the go* te nemen op de trein dan rennend over straat naar je les in Leuven.'

'Na een dag vol lessen kan ik gestresseerd of vermoeid zijn. Als ik dan direct thuis zou komen, zou ik eerst een half uur – of meer – moeten ontspannen voordat ik aan een taak kan beginnen. Nu kom ik relaxed thuis.'

'Als je iemand bent die tussen twee lessen door moet rusten, is het lastig omdat je geen eigen plaats hebt. Voor mij zijn springuren handig, omdat er niks anders op zit dan naar de bibliotheek te gaan. Daardoor krijg ik veel werk gedaan.'

In academiejaar 2019-2020 struinde **Sayenna Duyckers** als eerstejaars Psychologie dagelijks de autostrade tussen het Limburgse Lanaken en Leuven af om thuis haar paarden te verzorgen. Intussen is ze een bachelor- en kotstudent Diergeneeskunde aan de UGent.

'Pendelen was voor mij de ideale manier om thuis met het studentenleven te verbinden: ik kon mijn paarden fanatiek trainen en de meeste colleges live bijwonen. Als eerstejaars bachelorstudent zorgde pendelen voor een geleidelijke overgang naar een meer zelfstandig leven zonder de warmte van thuis te hoeven missen.'

'Op kot zitten is fijner, omdat je dan meer betrokken bent in het studentenleven. Zo kan je samen studeren en diepere connecties leggen met medestudenten.'

'Mijn studieplanning kwam soms in de problemen, omdat ik dagelijks twee uur in de auto zat, files niet meegerekend. De pandemie was in het begin van het academiejaar nog niet uitgebroken en lesopnames waren nog niet ingeburgerd, wat achteraf gezien welkom was geweest.'

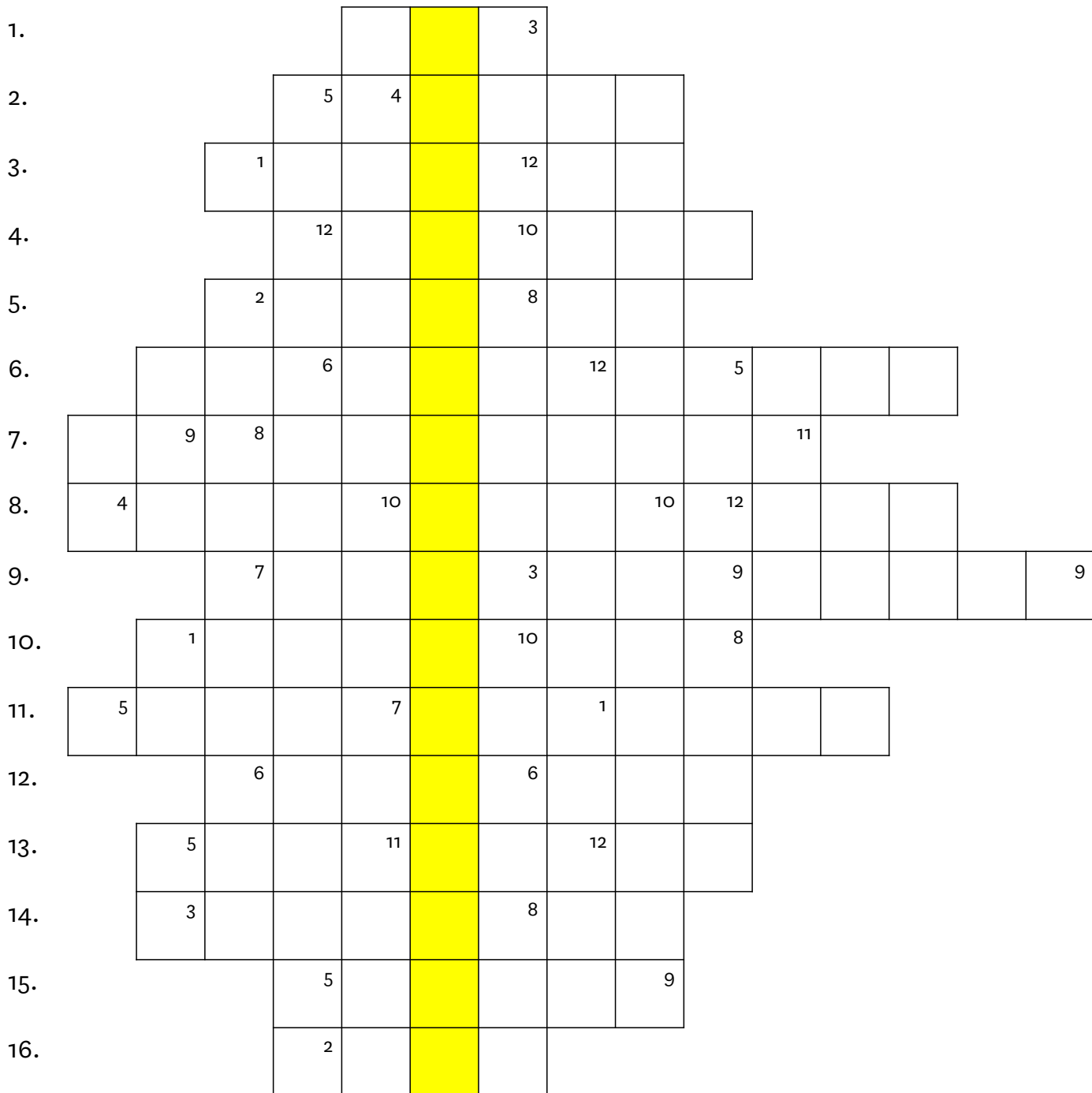
strip

© Katrien Tanghe / @katrien.illustration

Wil jij je strips ook tentoonstellen in *Veto*? Stuur een berichtje naar strip@veto.be

SJARELS CRYPTO

De oplossing van de crypto in 4906: 1. Toon, 2. Schurken, 3. Morsdood, 4. Beheren, 5. Straaljager, 6. Gelauwerd, 7. Eskader, 8. Misdryven, 9. Bezemstelen, 10. Luipaard, 11. Levensverzekering, 12. Voetzoeker, 13. Driekoningen, 14. Reproduceren, 15. Hoofdvogel, 16. Schynbeweging, 17. Hoofdrekenen, 18. Bessparen, 19. Natuur, 20. Botjes, 21. Net

OPGAVE

1. Árbol (3) 2. Bijzaak (6) 3. Uitroep van astronoom na het koken (7) 4. Geeft inkiijk in de wiskundeles (7) 5. Hehehelium (7) 6. Kwaadaardig opvangcentrum (12) 7. Langeafstandsrelatie met een mummie (11) 8. Slaapplaats van kleine tochthonden (13) 9. Religieus insect (13) 10. Nood van een enthousiaste terrorist (9) 11. Onbeschofte dikzak (12) 12. Lichte hap (8) 13. Opbergplaats voor ledematen (9) 14. Dagelijks een medereiziger je bic laten gebruiken (8) 15. Duivels schrijfgerief (6) 16. Lading van een metaalbewerker (4)

Het Groot Kopstukkendebat 2023

Sammy Mahdi (cd&v) brengt zijn hond Pamuk ook mee naar het Groot Kopstukkendebat.

Eva Platteau (Groen) bij haar zoveelste poging om het woord te krijgen.

Diepe wonden, maar vastberadenheid in Oekraïens hoger onderwijs: 'Vergeet ons niet'

De schade aan het Oekraïense onderwijs is enorm, maar de vastberadenheid om verder te gaan even evenzeer. Terwijl de internationale hogeronderwijsgemeenschap haar steun betuigt, verwordt Rusland tot een academische paria.

tekst: [Kasper Nollet](#)
illustratie: [Emma Nollet](#)

De oorlog in Oekraïne woedt nu al een jaar. Terwijl de angst voor een groot Russisch lenteoffensief groeit, is de schade aan het land intussen enorm. In het oosten is Oekraïne gebroken, in andere delen van het land probeert de bevolking zoveel mogelijk het dagelijkse leven voort te zetten.

Dat geldt eveneens voor de studenten en professoren: ook het hoger onderwijs in Oekraïne doet er alles aan om het hoofd boven water te houden. De wonden gaan diep, maar de moed blijft hoog.

Terwijl de internationale academische gemeenschap Oekraïne een hand toereikt en de samenwerking met Rusland blokkeert, zetten Oekraïense academici zich op uiteenlopende manieren in voor hun land.

Van afstandsonderwijs naar staat van beleg

Na het uitbreken van de oorlog werd al snel duidelijk dat Rusland het niet zo nauw nam met

het internationaal recht: burgerdoelwitten waren schering en (bom-)inslag, scholen met kinderen inbegrepen.

'Men mag ons niet vergeten: onze landgenoten zijn aan het sterven'

Volodymyr Dubovyk, professor internationale politiek (universiteit van Odessa)

De schade aan het Oekraïens onderwijs is enorm. Op ogenblik van publicatie zijn er 2698 onderwijsinstellingen beschadigd, 441 daarvan zijn volledig verwoest. Ook veel universiteiten incasseerden hevige klappen, vooral in de oostelijke provincies van het land.

'De eerste twee weken hielden we geen lessen, maar al snel beslisten we om hoe dan ook verder

te gaan', vertelt Volodymyr Dubovyk, professor internationale politiek aan de universiteit van Odessa. Momenteel verblijft hij in de Verenigde Staten, waar hij dit jaar gastdocent is aan de Fletcher School.

Aangezien veel instellingen beschadigd zijn, en veel studenten en docenten zijn gevlucht of verhuisd, wordt er vooral ingezet op online-onderwijs: 'Daar heeft de covidpandemie ons gelukkig al op voorbereid', vertelt Dubovyk. 'De moraal lag even erg laag, maar voor studenten is het belangrijk om verder te kunnen werken.'

Tijdens ons videogesprek met de professor waakt de Oekraïense vlag groots aan de muur. 'Het is voor mij belangrijk om bewustzijn over de oorlog te verspreiden, onder meer met de vele lezingen die ik tegenwoordig geef', deelt hij mee. 'Zo probeer ik voortdurend bezig te zijn en op mijn manier te helpen. Men mag ons niet vergeten: onze landgenoten zijn aan het sterven.'

'Als ik was gestopt, was ik al lang gek geworden'

Oekraïne is in staat van beleg, wat veel mannelijke studenten en docenten ervan belet naar het buitenland te gaan, aangezien ze worden opgetrommeld voor het leger. Professoren en schoolleerkrachten daarentegen blijken daarvan doorgaans vrijgesteld, om hun belangrijke maatschappelijke rol te kunnen blijven vervullen.

Maar de omstandigheden zijn niet ideaal. Naast schade aan de gebouwen en psychologische schade, heerst er ook een groot gebrek aan middelen: 'Vanzelfsprekend gaat het nationale budget nu vooral naar defensie en voorzieningen', vertelt professor theologie Taras Tymo, vicedecaan internationalisering aan de Ukrainian Catholic University. Hij behaalde zelf zijn masterdiploma Theologie aan de KU Leuven in 2001.

'De KU Leuven was een van de eerste universiteiten die haar steun uitdrukte'

Taras Tymo, vicedecaan internationalisering Ukrainian Catholic University

'Ons salaris daalt fors of verdwijnt, en ook onze studenten hebben het financieel zwaar natuurlijk', deelt Tymo mee. Ongeveer 80 procent van de academici zijn wel nog in het land volgens hem. Hun beroep blijven uitoefenen, is volgens veel professoren van psychologisch belang: 'Ik zou al lang gek geworden zijn als ik had moeten stoppen', vertelt Dubovyk.

Oekraïne is traditioneel een erg hoogopgeleid land, met een hoog gemiddelde aan universiteiten: 'De mensen aan het front zijn *the best of the best*: jong, gemotiveerd en erg slim', vertelt Dubovyk trots, 'Het is zonde dat we hen aan het verliezen zijn.'

Internationale gemeenschap schiet te hulp

De oorlog was nog maar net uitgebroken of het regende steunbetuigingen vanuit Europa. 'De KU Leuven was een van de eerste universiteiten die haar steun uitdrukte', herinnert Tymo zich. Internationaal gezien werden een heleboel initiatieven ondernomen om het Oekraïense onderwijs te ondersteunen. Ook België deed in november 2022 een duit in het zakje met een steunpakket van 29 miljoen euro voor de heropbouw van Oekraïense scholen.

Vooraf nuttig voor academici is financiële steun, of de mogelijkheid om vanop afstand

lesopdrachten te vervullen aan bevriende universiteiten in de Europese Unie. Ook het versoepelen van uitwisselingsprogramma's kan de wonden verzachten.

Peter De Mey, vicedecaan internationalisering aan de faculteit Theologie van de KU Leuven: 'Als we ervoor kunnen zorgen dat een Oekraïense student niet per se een heel semester, maar ook een tweetal maanden naar hier kan komen om zijn studies af te maken, is dat een belangrijke steun.' Collega Tymo valt hem bij: 'Onderzoekssubsidies, beurzen of tijdelijke lesopdrachten vanop afstand kunnen we goed gebruiken.'

Zo werd er binnen het Erasmus+-programma – waarbij Europese studenten op uitwisselingen kunnen gaan buiten de Europese Unie – unaniem besloten om meer plaatsen voor Oekraïners vrij te maken. Rusland daarentegen wordt tijdelijk geweerd uit nagenoeg alle Europese samenwerkingsverbanden.

'Langs de ene kant wil je de Russen niet over één kam scheren, maar de Russische propagandamachine is alomtegenwoordig'

Taras Tymo, vicedecaan internationalisering Ukrainian Catholic University

Tenzij de studenten al aanwezig waren in België voor de start van de oorlog, is dat in de meeste gevallen ook zo voor de KU Leuven. Niet alle Russen steunen Poetin, weet professor Tymo, 'maar het is moeilijk: langs de ene kant wil je niet alle Russen over dezelfde kam scheren, langs de andere kant is elke geopende deur een kans voor de Russische propagandamachine om door te dringen.'

KU Leuven springt in de bres

Er werken en studeren vandaag 24 personeelsleden en 144 studenten uit Oekraïne aan de KU Leuven. Bij de start van de oorlog drukte rector Luc Sels onmiddellijk zijn steun uit aan het land in een algemene boodschap.

In een mail aan studenten op 23 februari deelde rector Sels de verschillende initiatieven van de KU Leuven mee. 'Meerdere onderzoeksgroepen hebben een ontheemde Oekraïense onderzoeker een tijdelijke positie aangeboden en tal van collega's hebben zich persoonlijk voor hen ingezet.'

'Onderwijs ligt aan het hart van een generatie en onderwijs staat gelijk aan toekomst'

Iryna Kushnir, onderzoeker aan Nottingham Trent University

'Onmiddellijk werden de partners en studenten van Leuven uit Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland aangeschreven', vertelt Nynke Salverda van de International Office van de KU Leuven. Het afgelopen jaar hield ze zich intensief bezig met de kwestie. 'We deden nieuwe onderhandelingen met de top universiteiten in Oekraïne. In totaal hebben we tien nieuwe uitwisselingsakkoorden afgesloten met Oekraïense universiteiten af in het afgelopen jaar', vertelt Salverda.

Daarnaast richtte de universiteit na de inval ook een Noodfonds op, waarvan de middelen worden gebruikt om vluchtende Oekraïense studenten en onderzoekers te steunen. Intussen is dat fonds al aangegroeid tot een half miljoen euro.

Vergeet ons niet

Iryna Kushnir, onderzoeker aan de Nottingham Trent University in het Verenigd Koninkrijk, volgt de reactie van de internationale academische gemeenschap op de oorlog in Oekraïne op de voet.

In het Westen wordt de oorlog sterk veroordeeld door academici, met name de aanslagen op Oekraïense onderwijsinstellingen. 'Onderwijs ligt aan het hart van een ontwikkelende generatie en staat gelijk aan toekomst: men kan het zich niet veroorloven om een aanval op onderwijs niet te veroordelen.'

Kushnir ziet een indirecte rol weggelegd voor het hoger onderwijs in de strijd: 'Je hebt onderwijs nodig om bewustzijn te creëren en propaganda te bestrijden. Ethisch onderzoek naar waarheid, de hoeksteen van de academische wereld, zal belangrijk blijven om Oekraïne te beschermen.' ☺

'Eind maart heb ik besloten om geen Russisch meer te spreken'

Oekraïense studenten Lily en Mariya waren allebei in Leuven toen de oorlog in hun thuisland uitbrak. Ook hier beheerst de oorlog hun dagelijks leven. De studenten vertellen hoe ze het afgelopen oorlogsjaar op afstand hebben beleefd. 'Het *suckt*, maar ik heb het gevoel dat ik uit een slaap ben ontwaakt.'

tekst: [Joanna Wils](#)
illustraties: [Tine Deleu](#)

Februari

Een paar dagen voor Rusland Oekraïne binnenviel, nam de Oekraïense student Lily contact op met vrienden in Oekraïne. Ze studeert een master Elektronica-ICT in Leuven en polste of haar vrienden het land niet zouden verlaten. 'Een echte oorlog leek mij nog steeds onmogelijk, maar het nieuws werd steeds onheilspellender.' Haar vrienden stelden haar gerust, maar op de 24ste werd Lily wakker met vreselijk nieuws.

'Ik begon me schuldig te voelen dat ik op een veilige plek was'

Lily, Oekraïense student elektronica-ICT

'Ik belde meteen mijn broer – hij was jarig die dag – en hij was boos dat ik hem wakker had gemaakt. "Heb je het nieuws niet gezien?" Ze begon al het beschikbare nieuws te lezen, maar kon niet geloven dat Rusland Oekraïne was binnengevallen, tot ze haar moeder belde. 'In winkels werd alles opgekocht, benzinstations waren leeg en iedereen raakte in paniek. Toen besepte ik dat het serieus was: als mensen in zo'n klein stadje, en zelfs mijn mama in paniek raakten, moest het erg zijn. Toch wilde een deel van mij het niet geloven. Ik dacht alleen maar "nee, nee, nee, dit kan niet".' Lily maakte ontbijt en begon te huilen. Ze hield niet meer op.

Niet veel later en niet ver weg, in een studentenhuus in Leuven, werd Mariya wakker met veel berichten en gemiste oproepen. Mariya studeert filosofie en zat in het laatste semester van haar

bachelor. 'Ik heb meteen mijn ouders gebeld', herinnert ze zich. In het zuiden van Oekraïne was haar vader onderweg naar haar geboorteplaats. 'Ik herinner me niet veel meer van die dag, alleen dat ik me verschrikkelijk voelde. Gezien de invasies van Rusland in Tsjetsjenië en Georgië, had ik een oorlog wel verwacht, maar niet dat het al zo snel zou gebeuren.' Later werd ze verrast door de internationale solidariteit. 'Op 24 februari dacht ik dat het voorbij was. "We gaan eraan", dacht ik, maar ik werd verrast door de internationale steun en het immigratie- en vluchtelingenbeleid van de EU.'

Lang voordat de oorlog begon, had Lily gepland om op 25 februari naar Polen te gaan en haar gezin te ontmoeten om daar haar verjaardag en die van haar broer te vieren. 'Ik smeekte mijn moeder om de 24ste al te vertrekken. Mijn stiefvader heeft haar naar de grens gebracht. Door de files moesten ze ver parkeren, maar ze hebben dicht bij de grens een auto gevonden die mijn mama heeft geholpen om de grens over te steken.' In een kleine auto vol mensen en een kat in een doos heeft haar mama de nacht doorgebracht. Om vijf uur 's ochtends konden ze de grens oversteken. Die vrijdag waren Lily, haar broer en mama herenigd in Polen.

In Leuven kreeg Mariya een mail van haar faculteit met de vraag of ze een gratis therapie sessie wilde proberen. 'Ik zat te huilen in het bureau van mijn studieadviseur en ze verwees me door naar een therapeut. Maar de sessie was vreselijk en ik durfde geen tweede afspraak te maken.' In Polen bleef Lily het nieuws maar lezen. 'We zaten allemaal binnen het nieuws te bespreken dat we via verschillende kanalen hadden gehoord.' Het bleef surreëel voelen dat er een oorlog was uitgebroken

in haar thuisland. 'Ik bleef hopen dat alles snel goed zou komen als ik wakker werd. En ik begon me schuldig te voelen dat ik op een veilige plek was.'

Maart

Op 1 maart keerde Lily terug naar Leuven. 'Het was heel moeilijk om alle mensen hun normale leven te zien leiden. Voor hen was er niks veranderd.' Ze volgde haar verplichte lessen, maar haar gedachten bleven bij Oekraïne. 'School en univer-

'In veel opzichten was ik een moeder voor mijn moeder. Dat was moeilijk'

Mariya, Oekraïense student filosofie

siteit betekenden nog heel weinig.'

Mariya smeekte haar ouders om uit Oekraïne te vertrekken, maar kon ook haar universitair werk niet verwaarlozen. 'Ik moest mijn bachelorpaper schrijven en voldoende studeren om mijn diploma te halen. Ik was er op dat moment niet zeker van of de tijdelijke bescherming van Oekraïners in

België op mij van toepassing zou zijn en was bang dat ik het geld niet had om mijn studentenvisum te verlengen.' En daarom daagde ze op in de les, maar het voelde niet alsof ze er echt was. Beiden herinneren zich niet veel van de eerste maanden van de oorlog. Lily: 'Ik heb wat lessen gevolgd, maar ik kan me niet herinneren wat ik nog meer heb gedaan.'

Uiteindelijk kwam Mariya's moeder naar Leuven. 'Het was moeilijk om haar zo te zien: ze was gedesoriënteerd, begreep de taal niet en wist niet wat ze moest doen.' Mariya vergezelde haar naar het stadhuis om haar te helpen met het Engels. 'Het was een heel gedoe om alle documenten in orde te brengen en ze verbleef drie weken op mijn kot. In veel opzichten was ik een moeder voor mijn moeder. Dat was moeilijk.'

Ze begon rond die tijd veel Oekraïense literatuur te lezen, 'als een bron van troost, denk ik'. Aan het einde van de maand stond ze op en besloot ze geen Russisch meer te spreken. 'Het zat al een hele tijd in mijn hoofd, maar toen besloot ik het gewoon te doen. Mijn ouders zijn ook overstapt op het Oekraïens, al is het moeilijk voor mijn vader omdat hij de taal nooit op school heeft geleerd.'

'Geen Russisch meer spreken was een therapeutische ervaring'

Mariya, Oekraïense student filosofie

'Het was een heel therapeutische ervaring: binnen een paar weken zag ik ook de impact op mijn denken.' Sinds de oorlog heeft Mariya ook enkele Russische vrienden verloren: 'Ik heb er drie geblokkeerd omdat ze niet vroegen hoe het met mij of mijn familie ging. Een van hen had altijd twijfelachtige politieke opvattingen gehad, maar vroeger had ik die genegeerd.' Bij het ontmoeten van nieuwe Russische mensen praat Mariya nu in

het Engels. 'Op dit moment voel ik mij niet comfortabel in het Russisch.'

Maart was ook de maand waarin 'Students for Ukraine Leuven' werd opgericht. Studenten Marta, Valentina en Stefan hielpen met het organiseren van kleine bijeenkomsten, samen met vele andere internationale studenten. De meeste dagen van de week zaten vrijwilligers in Pangea om donaties in te zamelen. 'Die acties waren erg succesvol', legt Marta uit. 'Er was veel steun.'

April

April brak aan, en daarmee kwam ook Pasen. 'Mijn moeder maakte wat paasbrood, maar verder hebben we niet echt gevierd', herinnert Lily zich. 'We hebben vrienden en familie opgebeld om te vragen of alles in orde was.' Voor Lily was Pasen een van de data geworden waar ze naartoe had geleefd in de hoop dat de oorlog voorbij zou zijn. 'In het begin hoopte ik dat het binnen een paar weken voorbij zou zijn, toen hoopte ik dat het voor Pasen voorbij zou zijn. Nu blijkt dat dat ijdele hoop was.'

In april kwam Mariya's vader naar België. 'Hij was in Chornomorsk en had zich aangeboden om te helpen met bevoorrading en molotovcocktails. Daarna meldde hij zich voor het leger, maar hij werd afgewezen omdat ze voldoende jonge vrijwilligers hadden.' Haar papa is al boven de zestig en nadat een raket heel dicht bij zijn huis was ingeslagen, drong Mariya erop aan het land te verlaten.

'Toen hij in Leuven aankwam, ging het allemaal wat makkelijker dan met mijn mama: zij kon hem nu ook helpen.' Haar ouders verbleven een tijdje in een residentie voor vluchtelingen, waarna iemand hen voorstelde aan een Belg die een deel van zijn artistieke residentie verhuurde. 'Ik weet niet hoe ze met elkaar communiceren, maar het moet goed lukken want zijn familie heeft mijn ouders bijna geadopteerd.'

Gedurende deze tijd breidden de initiatieven voor studenten van Oekraïne zich uit van het verzamelen van voorwerpen tot het verzamelen van geld. 'We kozen voor de organisatie Voices of Children, een organisatie die psychologische hulp biedt aan kinderen, en sinds de oorlog ook aan gezinnen', legt Marta uit.

Mei & juni

Lily en Mariya herinneren zich niet veel van deze maanden. 'Na Pasen hoopte ik dat de oorlog voorbij zou zijn voor Victory Day (9 mei, de dag waarop Oekraïners de overwinning van de Tweede Wereldoorlog vieren, red.), maar dat gebeurde opnieuw niet.' Tijdens de blok begon Lily haar studieachterstand in te halen. Op de een of andere manier slaagden zowel Lila als Mariya voor hun examens. 'Ik haalde onverwacht heel goede punten', vertelt Mariya.

Juli & augustus

De zomer betekende een breuk in de drukke bezigheden van de studentes. Mariya ging op vakantie met haar vriend. Naast haar studie en vaste baan had ze tijdens het tweede semester ook in de residentie gewerkt. 'Ik was overweldigd: die vakantie heeft me echt goed gedaan.' Ze besloot om te stoppen met haar werk in de residentie. 'Het was daar soms heel deprimerend.'

Voor Lily was augustus misschien wel de moeilijkste maand van het jaar. 'Ik raakte in een depressie: ik ging niet naar buiten en sprak met niemand. Ik lag gewoon in mijn bed, soms huilend, soms enkel te staren. Ik droomde over mensen die thuiskwamen en werd huilend wakker met het besef dat dat onmogelijk was.' Lily's nicht heeft alleen telefonisch contact met haar man. Elke dag wacht ze op dit telefoontje, en Lily vreest met haar mee. 'Ik kan me niet voorstellen hoe ze zo leeft.'

'Op een gegeven moment stuurden een vriendin en ik enkel nog kattenfoto's naar elkaar'

Lily, Oekraïense student elektronica-ICT

Het werd voor Lily steeds moeilijker om berichtjes te sturen met familie en vrienden. 'Het is belachelijk om te vragen hoe het met ze gaat: natuurlijk gaat het slecht. Ze zijn in oorlog.' Op een gegeven moment stuurden zij en een vriendin enkel nog kattenfoto's naar elkaar. 'Af en toe vroeg ik dan eens hoe het met haar ging.'

De oorlog verstoortte niet alleen Oekraïens-Russische vriendschappen, maar bemoeilijkt ook de Oekraïense. 'Ik weet ook niet wat ik aan hen kan vertellen', geeft Lily toe. 'Ik voel me de hele tijd schuldig, want als je van een afstand naar mijn leven kijkt, is er niets veranderd. Ik studeer nog aan dezelfde universiteit, mijn man werkt nog, we hebben nog steeds hetzelfde salaris, we gaan naar dezelfde supermarkten.' En toch veranderde in zekere zin alles. Ze maakt zich voortdurend zorgen.

September

Aan het begin van het nieuwe academiejaar besefte Lily dat ze zich ergens op moest concentreren. 'Ik heb extra lessen en engagementen opgenomen: ik zorgde ervoor dat ik niet veel tijd had om na te denken.' Laat in de avond begon Lily koekjes te bakken voor Students for Ukraine en hielp ze met het inzamelen van donaties. 'Mijn vrienden begrepen niet waar ik de tijd vandaan haalde voor al deze projecten, maar ik zou gecrasht zijn als ik mijzelf niet zo had beziggehouden.' Ze had aanvankelijk niet verwacht dat de oorlog haar zo hard zou raken, maar het blijft moeilijk.

'Wie weet wat er gebeurd zou zijn als Oekraïne niet aan de EU grensde?'

Mariya, Oekraïense student filosofie

Mariya is aan haar master begonnen en voor haar begon het nieuwe academiejaar beter. 'Het hielp om de vergelijking te maken met andere grote oorlogen in de wereld. Op die manier voel ik mij bevoorrecht, en ik denk dat veel andere Oekraïners dat gevoel ook hebben.' In die zin, grapt ze, hebben ze geluk dat Oekraïne aan de EU grenst. 'Wie weet wat er zou gebeurd zijn als dat niet zo was?'

Ook het contact met andere Oekraïners in België heeft Mariya geholpen. 'Op het gemeentehuis heb ik in maart een nieuwe vriend ontmoet. Ik wachtte op een afspraak voor mijn moeder, hij had een afspraak voor zijn vader. Ik was niet alleen en dat voelde goed.'

Oktober & november

Begin oktober organiseerde Students for Ukraine een liefdadigheidsconcert. 'We hebben er de hele zomer over gepraat', legt Marta uit, 'en we hebben samengewerkt met veel andere vrijwilligers.' Valentina herinnert zich dat zij en Marta de maand van tevoren over niets anders hadden gepraat, maar dat het een buitengewoon lonende ervaring was. 'Er waren veel Oekraïense mensen aanwezig en we hebben meer dan €1.000 kunnen ophalen.'

'Ik ben blij dat ik geen leeuw meer ben die mensen bespringt als ze één verkeerd woord zeggen'

Mariya, Oekraïense student filosofie

Na ongeveer een half jaar oorlog ontdekte Mariya dat ze het makkelijker vond om weer met onbekenden te praten. 'In het begin kon ik zo boos worden over de manier waarop mensen over de oorlog praatten. Ik ben blij dat ik geen leeuw meer ben die mensen bespringt als ze één verkeerd woord zeggen.'

December

2022 was het eerste jaar waarin Mariya op 25 december Kerstmis heeft gevierd. Haar ouders waren erbij, net als hun Belgische vriend-verhuurder en Oekraïense vrienden. 'Het was een mooie er-

varing', herinnert ze zich. Lily vierde oudejaarsavond met haar man en moeder. Ze hielden een klein diner samen, maar vierden niet groots. 'Dat zou niet goed voelen, terwijl mensen in Oekraïne afzien.'

Januari & februari

Bijna een jaar na de oorlog volgt Lily's moeder het nieuws nog steeds koortsachtig. 'En het is slecht voor haar, het maakt haar echt verdrietig.' Zo ontdekte ze onlangs dat een jongen waarmee Lily is opgegroeid begraven werd. 'Ik kon het niet geloven', vertelt Lily, 'ze vroeg me of ik me herinnerde, en natuurlijk herinner ik mij hem. We zijn samen opgegroeid, we speelden samen op straat. Het is zo moeilijk, elke keer weer, wanneer je hoort dat er iemand is gestorven. Ik begrijp niet hoe mensen in Oekraïne met de situatie omgaan.'

Mariya verbaast het niet dat de oorlog nog steeds voortduurt. 'Vorig jaar vertelde een regeringsfunctionaris dat de oorlog een paar weken zou duren, maar ik geloofde het niet. Oorlogen duren jaren en ik geloof niet dat het snel zal eindigen.' Een jaar na haar eerste, mislukte therapie sessie start ze deze maand met individuele therapie. 'Ik heb besloten om het nieuwe jaar zo in te zetten. De intake sessie is alvast achter de rug.'

'Ik geloof dat deze situatie me op een dubbele manier heeft geraakt', besluit Mariya. 'Het sukt heel erg, maar het heeft me ook zelfvertrouwen gegeven. Eens je leven of dat van je ouders en gemeenschap zo existentieel bedreigd wordt, heb je het gevoel dat je uit een diepe slaap ontwaakt. Ik weet waar ik voor sta en ik wil mijn tijd niet meer verspillen.'

Lily droomt intussen van een vreedevolle toekomst. 'Hoewel ik permanent in België woon, blijft de situatie in mijn thuisland me nauw aan het hart.' Ze hoopt dat ze op een dag de kans krijgt om haar thuisland en haar familie en vrienden in vrede te bezoeken. ☺

Heer Duizendpoot

tekst: [Anne-Leen Declercq](#)
 illustratie: [Anne-Leen Declercq](#)

Ooit was er eens een dappere duizendpoot die de ruimte ging verkennen. Het was niet iets dat hem zomaar overkwam, dat hij zonder meer had bedacht, oh nee! Met al die poten had hij de Aarde al tig keer rondgewandeld. Hij zag de hoogste bergen niet één, niet twee maar ontelbaar vele keren. Hij dreef zijn vlot over de wildste rivieren, en dan nog eens terug! Hij zag de grootste metropolen en bezocht elk dorpje en elke opa en oma die er vertoefde.

Op een dag, een doodnormale, ongespannen dag, wanneer hij weer eens thuis kwam van een van zijn vele tochten en rijkelijk vertelde aan iedereen die luisteren wou over die verre oorden, realiseerde Heer Duizendpoot zich dat er hem niets meer resteerde op de Aardbol. Sinds hij er alles had gezien en nog veel meer had geleerd, besliste hij verder te gaan zoeken.

Zo gebeurde het dus. Eerst en vooral deed hij zijn duizend botjes aan, legde in elke bananengele laars zorgvuldig een dubbele knoop. Daarna groette hij al zijn vrienden van de mierenhoop, en ook de soezende spinnen, waakzaam in hun webje. Nadat hij iedereen zag en zeker was dat hij niemand was vergeten, zette hij een luchtbel op zijn kop en hop: de wijde wereld in! Of het wijde universum, in feite.☺

Benieuwd wat Heer Duizendpoot nog gaat beleven? Lees dan in de volgende Veto verder!

Internationaal kort

In Nigeria dreigen studenten te verhongeren, Chinese studenten worden aan rigoureuus toezicht onderworpen en studeren in Rusland blijkt verrassend populair bij internationale studenten.

tekst: [Andreas Vandingenen](#)

illustraties: [Helena Van Schelvergem](#) en [Jan Costers](#)

Stijgende voedselprijzen in Nigeria zetten studenten onder druk

De Nigeriaanse economie kampt al sinds 2015 met grote inflatoire spanningen, maar de toenemende voedselprijzen zorgen er nu voor dat universiteitsstudenten dreigen te verhongeren. Studenten eten uit noodzaak niet meer dan één maaltijd per dag en instellingen sturen brieven naar ouders met de vraag om hun kinderen meer financieel te ondersteunen.

Naar aanleiding van de presidentiële verkiezingen eind februari nemen interne spanningen in het land verder toe. Er wordt verwacht dat de situatie die de studenten momenteel doormaken, een grote invloed zal hebben op hun stemgedrag. In elk geval zal de nieuwe regering voor een grote opgave staan om het land er economisch weer bovenop te krijgen.

Chinese studenten onderworpen aan strengere controle

Begin december 2022 werden grote aantallen Chinese studenten naar huis gestuurd na opflakkerende protesten tegen het strenge coronabeleid. Recent deelde het Chinese Ministerie van Onderwijs mee dat studenten opnieuw op de campussen verwacht worden voor de start van het tweede semester.

Toch is de verwachting dat de situatie niet zal terugkeren naar de oude gang van zaken. Berichten op Chinese sociale media geven aan dat

instellingen werken aan een streng toezicht en verhoogde censuur op hun campussen. De overheid zou zo toekomstige protesten proberen te voorkomen.

In de loop van november en december werden honderden studenten gearresteerd en onder huis-arrest geplaatst. Sommigen onder hen hangt momenteel nog steeds een gevangenisstraf boven het hoofd die kan oplopen tot vijf jaar.

Ierse universiteit slachtoffer van Russische hackers

Tijdens de tweede week van februari 2023 werd de Munster Technological University (MTU) het slachtoffer van een Russische cyberaanval. De hackers slaagden erin om verschillende gigabytes aan informatie over personeel en studenten buit te maken. Ze vroegen vervolgens de universiteit om losgeld te betalen voor de geheimhouding ervan. De universiteit weigerde op die eis in te gaan,

waarna de data gelekt werden op het internet.

Informatie over loonbetalingen, werkcontracten, beroepsprocedures, studentenbegeleiding en academisch materiaal werd zo vrij beschikbaar. De universiteit trachtte op het laatste moment nog om de informatie te beschermen met een rechterlijk bevel, maar dat schrok de hackers niet af.

Toenemende buitenlandse vraag naar plaatsen in Russische universiteiten

Ondanks de sterk toenemende internationale druk op Rusland vanwege de oorlog in Oekraïne, neemt de internationale vraag naar studieplaatsen aan zijn universiteiten toe. De Russische overheid heeft middelen vrijgemaakt om haar capaciteit te verhogen met minstens 30% om aan deze vraag tegemoet te kunnen komen.

Het valt op dat de vraag ook toeneemt vanuit landen binnen de Europese Unie, terwijl de Unie haar best doet om het oorlogvoerende land te isoleren van haar gemeenschap. De Russische overheid stelt plannen op om in de toekomst de werving en opvang van buitenlandse studenten te verbeteren, om zo de internationale interesse verder aan te wakkeren.☺

tekst: [Femke Beutels](#)
 illustratie: [Freya Caris](#)

Metamorfosedrang

Soms wou ik dat ik een wolk was. Zo eentje die langzaam voorbij zweeft wanneer je omhoog kijkt en dromend neerligt, omgeven door een bedding van gras. Een zachte, ijle luchtmassa. Wanneer ze huilt, trilt de aarde, meevoelend met haar bewogenheid. Zwarte druppels hagelen alles wat dichterbij durft te komen neer.

Wanneer je haar wil aanraken, glipt ze vliegensvlug weer weg. Je zou hogere oorden moeten opzoeken om in haar contreien te komen.

Haastig verstopt ze zich achter de top van een bruine rots, verscholen tussen de dennenbomen. Ze durft zich pas te tonen wanneer de rust is wedergekeerd. Voorzichtig spreidt ze haar wolkendek. Zonnestralen dalen neer tot op de bodem en schijnen door haar heen.

Daar zweeft ze, ruwe landschappen achter zich latend. Tijdens haar tocht hangt ze veelal alleen in de lucht. Een aangename stilte vult de atmosfeer. Ze baant zich een weg door enkele velden hoog in de bergen.

Onbeziel, gevrijwaard van zorgen. Was ik maar zo'n wolk.☺

DUBBELGEBOEKT

In 'Dubbel geboekt' vertellen twee prominente figuren over een boek dat hun leven heeft gekleurd. Ditmaal duiken acteurs Jonas Van Thielen en Michaël Pas in hun boekenkast. Ze spelen samen in 'Groupe Diane' van Het nieuwstedelijk. De voorstelling is nog van 13 tot 15 maart te zien in OPEK.

tekst: [Lore Meesters](#)

illustraties: [Célia Delandmeter](#)

Michaël Pas: *The God delusion* – Richard Dawkins

'Veel mensen van mijn generatie zijn atheïstisch, maar werden wel nog in christelijke scholen met een religieus gedachtegoed grootgebracht', steekt Michaël Pas van wal. 'Ik heb me daar op eigen krachten van losgeweekt, maar *The God Delusion* heeft me wel geholpen om op een rationele manier de laatste rafelige randjes af te scheuren.'

'Dawkins zet op een rustige en welbespraakte manier religieuze dogma's in hun blootje'

Via een combinatie van wetenschappelijke argumentatie en literaire verwijzingen analyseert evolutiewetenschapper Richard Dawkins in *The God Delusion*, in de Nederlandse vertaling *God als misvatting*, het fenomeen religie. 'Hij heeft het niet alleen over hypocrisie of machtsmisbruik, maar ook over dingen die we op het eerste gezicht heel normaal vinden. Hoe we bijvoorbeeld over kinderen van vier jaar zeggen dat ze christen, jood

of moslim zijn, terwijl we nooit zouden zeggen dat ze liberaal of marxistisch zijn.'

Voor Pas is het vooral de goed onderbouwde analyse van Dawkins die het boek zo sterk maakt. 'Hij durft op een rustige, welbespraakte en intelligente manier religieuze dogma's in hun blootje te zetten', prijst hij. 'Ik vind het zo gek dat bijvoorbeeld geestelijken, die meestal zeer verstandig zijn en gestudeerd hebben, voorbij kunnen gaan aan dat soort rationele argumenten.'

Pas trekt de parallel met zijn personage in *Groupe Diane*: 'Ik speel een extreem-linkse kerel die dermate radicaliseert dat hij geen andere oplossing ziet dan iedereen dood te schieten die zijn ideaal in de weg staat. Zo hard is hij in zijn denken vastgeroest.'

Met *The God Delusion* wil Dawkins zulke denkpatronen uitdagen: hij hoopt dat zijn lezers gelovig aan het boek beginnen en het als ongelovige weer weggelassen. Toch hoeft het niet meteen zo extreem: 'Ook wanneer mensen hun geloof niet willen opgeven, biedt het boek de kans om er anders naar te gaan kijken', meent Pas.

Jonas Van Thielen: *Gratis geld voor iedereen* – Rutger Bregman

'Een tiental jaar geleden ontstond een verschuiving in Jonas Van Thielens leesgedrag: hij schakelde grotendeels over van fictie naar non-fictie. Een van de boeken die hij sindsdien las is Rutger Bregmans *Gratis geld voor iedereen*. Hij kocht het op een vrije dag in 2015 op aanraden van toenmalig co-acteur Peter De Graef en las het in één ruk uit.

'Verandering komt heel traag en mondjesmaat. Maar ze komt er wel'

'Mijn vrouw en ik hadden toen net een huis gekocht en wilden aan kinderen beginnen. Ik weet niet waarom, maar ik ben me in die tijd veel van de wereld beginnen aan te trekken. Het was zo'n levensfase waarin je met vrienden op café praat over waar het met de wereld naartoe moet.' Bregmans boek bood soelaas voor die zorgen: 'Ik was vervuld van een hoop die ik al lang niet meer had gehad. Ik besepte weer dat we anders kunnen na-

denken over de wereld.'

In *Gratis geld voor iedereen* zet Bregman aan tot nadenken over een universeel basisinkomen. 'Een utopisch, maar reëel pleidooi', volgens Van Thielen. 'Wanneer ik erover vertel reageren mensen vaak dat ons systeem daar niet voor gemaakt is, maar Bregmans ideeën vereisen net dat we dat systeem op een positieve manier herdenken.'

Het boek heeft dan ook Van Thielens eigen kijk veranderd: 'Je moet er vooral bij stilstaan hoe ver we al zijn gekomen. We hebben echt een straf sociaal vangnet uitgebouwd. Het is hoopgevend dat we het vanzelfsprekend beginnen te vinden dat we als samenleving zorgen voor de mensen om ons heen en kwaad worden wanneer dat van ons wordt afgepakt.'

Van Thielen geeft toe dat er in sommige opzichten nog een (lange) weg te gaan is, maar hij blijft hoopvol: 'Verandering komt er, maar heel traag en mondjesmaat. Maar ze komt er wel en dat is geruststellend.' *Gratis geld voor iedereen* toont hoe zo'n mogelijke verandering eruit zou kunnen zien.⊘

Turkije: kadinbudu köfte

'Cultureel eetgoed' brengt gerechten van over heel de wereld naar je kotkeuken. Deze speciale editie presenteert een gerecht van Pangaea's 'solidarity night', waar Turks en Syrisch eten werd verkocht om geld in te zamelen voor de slachtoffers van de Turks-Syrische aardbeving.

tekst: [Lore Meesters](#)
beelden: [Lore Meesters](#)

Ingrediënten

voor 4 personen

- 500g gehakt
- 100g rijst
- 1 grote ui, gesnipperd
- 1 eidooier (voor de balletjes)
- 1 ei + opgeklopt overig eiwit (voor het paneren)
- 4 eetlepels bloem
- 1 eetlepel olijfolie
- olijfolie of koolzaadolie om te frituren

Kruiden:

- peterselie, gesnipperd
- 2 eetlepels komijn
- 1 eetlepel rode pepervlokken
- zout
- peper

Er heerst een grote bedrijvigheid in Pangaea: overal wordt eten uitgesteld en de ruimte zit stampvol. Tegen 17u, het startuur van de *solidarity night*, staat er al een lange rij aan de ingang.

Helin Rana Toprak, een van de Turkse studenten, ontsnapt even aan de drukte om over haar gerecht, *kadinbudu köfte*, te vertellen. 'Vertaald naar het Engels heet het *women's thigh meatballs*, al weet ik niet precies waarom', lacht ze, terwijl ze de gefrituurde ovaalvormige balletjes, gemaakt van gehakt en rijst, toont.

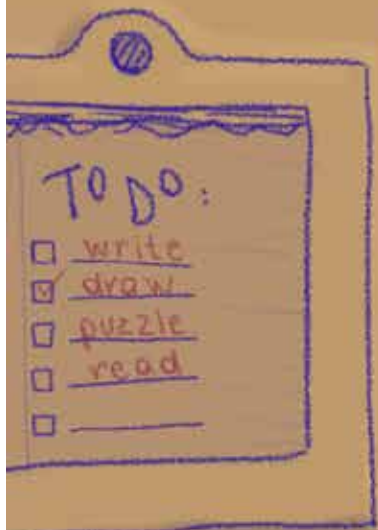
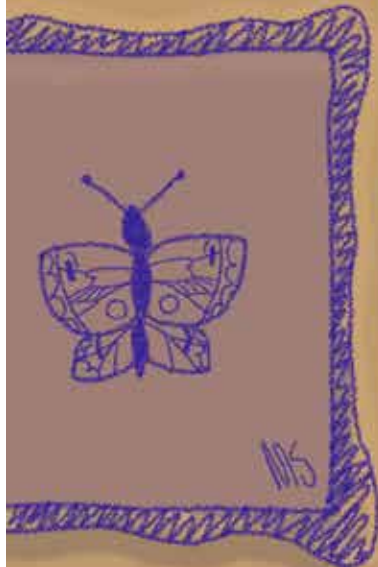
'Ik denk dat het gerecht uit de Ottomaanse tijd stamt, dus het is verspreid over verschillende landen.' In ieder geval is het een bekend recept in de Turkse keuken. 'Een vriendin kwam binnen toen ik aan het koken was en riep meteen: "Het ruikt hier naar mijn kindertijd!'", vertelt Helin.

Kadinbudu köfte wordt meestal met aardappelpuree geserveerd, maar kan ook op zichzelf gegeten worden. Omdat het deeg een tijdje moet afkoelen en alle *köftes* in een pan gefrituurd moeten worden, neemt het bereidingsproces best wat tijd in beslag. 'Het komt daarom niet bij iedereen even vaak op tafel, maar het is wel een typisch gerecht om thuis te maken.☺

Bereiding (2 uur)

1. Kook de rijst en zet die opzij.
2. Warm de olijfolie op in een pan en voeg de gesnipperde ui toe. Bak de ui tot die glazig wordt.
3. Voeg de helft van het gehakt toe en bak op een middelhoog vuur tot al het vocht verdampt is. Haal de pan van het vuur.
4. Voeg de gekookte rijst en de gesnipperde peterselie toe en meng met het gehakt en de ui. Breng het geheel op smaak met de komijn, de rode pepervlokken en zout en peper.
5. Voeg het overige, rauwe gehakt en de eidooier toe. Kneed het geheel met je handen tot een deeg. Zet het deeg vijftien à twintig minuten afgedekt in de koelkast.
6. Spreid de bloem uit op een plat bord. Plaats ernaast een kom met koud water om te gebruiken bij het vormen van de *köftes*. Klop een ei en het overgebleven eiwit op in een kom.
7. Maak je handen nat en neem een stuk deeg ter grootte van een ei. Kneed het deeg tot een ovale bal. Herhaal tot het deeg op is (normaal goed voor elf à twaalf *köftes*).
8. Bedek de *köftes* met een laagje bloem.
9. Warm vier à vijf eetlepels olie op in een pan.
10. Dip de *köftes* in de opgeklopte ei-mix en frituur ze ongeveer drie minuten aan elke kant in de hete olie.
11. De *köftes* zijn klaar wanneer ze krokant worden en goud kleuren. Laat ze uitlekken op een stuk keukenrol alvorens te serveren.

0			0	0				
			0			0		
0	1		1					
			1	0				
1								1
	1					0		
1		0						
0						0	0	
		1				0	0	
	0	1			1			

Binaire puzzel

- Vul alle vakjes in met enen en nullen.
- Iedere rij moet hetzelfde aantal enen en nullen bevatten.
- Er mogen niet meer dan twee dezelfde cijfers naast elkaar staan.

Sudoku

- Elke rij, elke kolom en elk vak vul je met de cijfers van 1 tot 9.
- Elk cijfer mag slechts één keer gebruikt worden per rij, kolom of vak.

				3		2		7
2		8						
		5	6			8		
1			5			9		
8	9			4				
					3			
		6		2	5			
					6			3
	2		4	7		5		9

	2	3	3		3	3	2	2	3
3					0	2			2
3	2		1						2
2		0	2		2				3
				1		2	2		2
3	2	3						3	
2		2	0					1	1
2			2		1				2
			1		2				2
3	1					1			

Slitherlink

- Het doel is om kruispunten te verbinden zodat de waarde van elk cijfer gelijk is aan het aantal streepjes (links) die errond staat.
- Niet alle punten moeten gebruikt worden.
- Lege vakjes (zonder nummer) mogen met gelijk welk aantal streepjes omgeven zijn.
- De slitherlink is af wanneer er een lus kan gevormd worden zonder kruisingen of aftakkingen.

1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
0	1	1	0	1	0	0	1	0	1
0	1	0	1	0	1	1	0	0	1
1	0	0	1	1	0	1	0	1	0
0	1	1	0	0	1	0	1	1	0
1	0	0	1	1	0	0	1	0	1
1	1	0	1	0	0	1	0	1	0
0	0	1	0	1	1	0	1	1	0
0	1	1	0	0	1	0	1	0	1
1	0	0	1	1	0	1	0	0	1

4	7	3	2	6	5	9	1	8
5	6	1	9	8	7	2	4	3
9	2	8	1	4	3	5	7	6
3	5	7	8	9	2	4	6	1
1	4	2	7	3	6	8	5	9
6	8	9	4	5	1	3	2	7
2	1	4	3	7	8	6	9	5
8	9	5	6	1	4	7	3	2
7	3	6	5	2	9	1	8	4

3		2	3	2		2		1	2
2						1			2
			1	1	1	3	2		
	1	2	0		1		0	1	
	2		2				2		2
3				3		3	0	2	
	2						2		2
3			3	0	1	1			
							3	1	
2	2	3	3						1

'Mensen hebben opnieuw nood aan zekerheid'

NAVRAAG

Ivan De Vadder is politiek journalist bij VRT NWS. Hij schreef vorig jaar een boek over de kloof tussen burger en democratie: 'Ik heb er problemen mee dat partijen gebouwen kunnen kopen.'

tekst: [Wolf France](#) en [Robin Geukens](#)
beelden: [Kasper Nollet](#)

Aan de voet van de rijzige VRT-toren ontmoeten we politiek journalist Ivan De Vadder. Hij begon zijn professionele loopbaan als journalist bij de verkeersredactie van de VRT. De Vadder maakte snel de overstap naar de politieke journalistiek en mocht in die hoedanigheid het populaire *De Zevende Dag* presenteren. Ondertussen is hij presentator van *De Afspraak op Vrijdag*. We spreken hem in het kader van zijn nieuwste boek *Wanhoop in de Wetstraat* waarin hij de kloof tussen burger en democratie uiteenzet.

U heeft aan de KU Leuven gestudeerd. Hoe blikt u terug op die periode?

Ivan De Vadder: 'Studeren was een groot woord, eerlijk gezegd. Ik heb me vooral bezig gehouden met veel andere dingen, en had achteraf bekeken beter wat meer gestudeerd. Maar ik heb ook veel geleerd van die andere dingen. Zo was ik praeses van Germania en heb ik in de Kringraad (*voorloper van LOKO, red.*) gezeten.'

'Gelukkig heb ik genoeg gestudeerd om mijn diploma te halen, maar ik heb het gedaan op mijn eigen manier. Die vier jaar zijn echt belangrijk geweest in mijn leven. Volgens mij hebben we die jaren nodig om binnen de samenleving een overgang te kunnen maken.'

'Mijn aanmoediging naar studenten is dat het er eigenlijk niet toe doet wat je studeert. Zeker niet als je journalist wilt worden. Journalisten komen meestal uit de humane wetenschappen. Mochten we meer mensen uit de positieve wetenschappen binnen krijgen, zou dat een enorme verrijking zijn. Studeer dus wat je wil studeren.'

U hebt voor Germaanse talen gekozen. Zou u die studie opnieuw volgen?

'Ik wilde journalist worden; dat was mijn doelstelling vanaf het begin. Toen waren er nog geen opleidingen journalistiek. Aangezien taal het element is waarmee je als journalist werkt, leek dat me de meest logische keuze. Aan jongeren die in de journalistiek willen werken, heb ik één raad: je leert het maar echt door het te doen.'

'Ik ben na mijn studies relatief snel kunnen beginnen als freelancer op de verkeersredactie. Daardoor heb ik een netwerk kunnen opbouwen bij de VRT. Wanneer ik mijn legerdienst moest doen, kon ik met heel veel geluk bij Televox aan de slag. Ik heb televisie leren maken in het leger. Mijn legerdienst was voor mij dus heel belangrijk.'

Wat vindt u dan van de voorstellen om de legerdienst terug in te voeren?

'Veel vrienden van mij hebben daar letterlijk hun broek versleten, maar voor mij was het een enorme verrijking. Ik ben beginnen werken in de tijd waarin de serie *1985* zich afspeelt: de loden jaren. Er was toen heel veel werkloosheid. Jongeren kregen toen geen vast contract tot ze hun legerdienst gedaan hadden, omdat ze hen een jaar

zouden moeten missen. Het was dus zeker niet ideaal.'

In uw laatste boek beschrijft u de kloof tussen burger en democratie. Zijn die twee groeien uit elkaar gegroeid?

'Amerikaans president Jimmy Carter heeft die *catchphrase* voor het eerst gebruikt in 1979. Bij ons heeft het de definitie van een vertrouwensbreuk tussen de burger en de instellingen gekregen. Het probleem situeert zich niet alleen bij de politiek, maar ook bij de Kerk, de media en het onderwijs. Het gaat dus om een breuk tussen de burger en de klassieke gezaghebbende instellingen.'

'We moeten trots zijn op onze democratie. Die is deel van ons erfgoed en dat moeten we koesteren'

'Die kloof wordt op heel veel manieren gemeenten. In mijn boek citeer ik bijvoorbeeld tevredenheidscijfers. Momenteel is 30% tevreden over de democratie, wat heel laag is. Bij de eerste meting in de VS, in 1958, was het nog 75%. Je kan die cijfers niet één op één vergelijken, maar we merken toch dat er iets veranderd is.'

'Daarnaast verwijst ik naar de abstentiecijfers bij verkiezingen. Zelfs met onze opkomstplicht blijft 17% van de stemgerechtigden thuis, of stemt blanco. Bovendien zijn er metingen gedaan naar welke meningen mensen er over de politiek op nahouden. Al die zaken tonen aan dat er wel degelijk een probleem is.'

Was die kloof dan te vermijden, als ze bij alle instituties aanwezig is?

'Die kloof was onvermijdelijk omdat de samenleving veranderd is. We komen vanuit een verzuilde samenleving, waar alles werd bepaald door de zuil waarin je je bevond. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de drie traditionele partijen nu het meest last hebben van de groeiende kloof tussen burger en politiek.'

'De zuilen zorgden voor zekerheid voor zowel de partijen als de burgers. Door het proces richting liberalisering en individualisering beginnen mensen zich los te maken van die zuilen. Al die zekerheden zijn nu volledig weg, en dat heeft gevolgen op politiek vlak.'

Heeft die ontzuiling ook een invloed op het beleid en wordt het daardoor moeilijker om langetermijnkeuzes te maken?

'Dat zien we inderdaad. Zo heb je meer partijen nodig om een regering te vormen, wat op zijn beurt een invloed heeft op de electorale score van partijen. Daarnaast kunnen partijen steeds minder terugvallen op hun organisaties. De afstand

tussen de cd&v en het voormalige koepelorganisatie is bijvoorbeeld aan het groeien.'

'De gevolgen van de ontzuiling zijn overal zichtbaar. In zulke mate dat er ook een tegenreactie komt. Zo was er bijvoorbeeld *Reset*, het boek van Mark Elchardus waarin hij het gemeenschapsdenken vooropstelt. Dat is een reactie op de gevorderde individualisering.'

'De geschiedenis beweegt volgens mij als een slinger en de laatste jaren is de slinger doorgeslagen in de richting van individualisering. Nu voel je dat die slinger aan het terugkeren is. De groeiende populariteit van het gedachtegoed van Vlaams Belang is daar het beste voorbeeld van.'

Zit er dan opnieuw een nieuwe verzuiling aan te komen?

'Neen, de slinger zal nooit meer terugkeren naar de tijd van de verzuiling. "Bewegingen" als die van Conner Rousseau en Emmanuel Macron bestaan in realiteit niet, maar zijn heel *top-down* georganiseerd.'

'Ik ben geen waarzegger, maar ik voel toch aan dat mensen opnieuw nood hebben aan gemeenschapsdenken en zekerheid. Dat had een aantal voordelen; je wist namelijk altijd waar je aan toe was. Dat zijn veel mensen de laatste jaren kwijtgeraakt'

U blijft de representatieve democratie verdedigen ondanks de kloof die ze heeft veroorzaakt.

'Het punt dat ik met mijn boek wil maken, is dat de groeiende kloof met de burger verkeerd is aangepakt. Er is vooral aan knoppen gedraaid die met het kiessysteem te maken hebben, maar dat zijn voor politici pijnloze maatregelen. Je kan de Senaat afschaffen, maar daarmee heb je het vertrouwen nog niet hersteld.'

'Ik vind dat politici terug verantwoordelijkheid moeten nemen als ze een fout maken'

'Ik vind dat politici terug verantwoordelijkheid moeten nemen als ze een fout maken. Ze moeten verantwoord met geld omgaan, zorgen dat de staatsindeling efficiënter is... Maar ondanks mijn kritiek blijf ik heel erg achter het systeem staan.'

'We moeten trots zijn op onze democratie. Die is deel van ons erfgoed en dat moeten we koesteren. We zijn op hetzelfde moment met medezeggenschap begonnen als Groot-Brittannië. Alleen is het verhaal van Groot-Brittannië makkelijker te vertellen. Wij hebben ook het Charter van Kortenberg, de plakkaten van Verlatinghe, de Pacificatie van Gent, Het Groot Privilege... De geschiedenis van de democratie in onze contreien is echt fantastisch!'

Waarom is de representatieve democratie dan volgens u de beste vorm van democratie?

'Omdat terugkeren naar een directe democratie gewoon onmogelijk is. Gelote burgerpanels kunnen eventueel een aanvulling zijn, maar zullen volgens mij de representatieve democratie nooit vervangen.'

'Ik vrees dat vooral jongeren massaal zullen afhaken als ze niet meer verplicht moeten deelnemen aan de democratie'

'Ik vind het nieuwe burgerpanel rond partijfinanciering goed, omdat het om een zeer afgebakend domein gaat. Toch geloof ik niet dat uit het burgerpanel veel nieuws zal komen. Politici en experts zijn namelijk al jaren bezig met dat onderwerp. Het enige wat het echt kan doen, is druk zetten.'

Hoe moeten we ons de toekomst voorstellen als er niets fundamenteels aan de afstand verandert?

'Het is momenteel nog niet aan de orde, maar er kan opeens een opiniemaker opstaan die voor de afschaffing van de democratie pleit. Wat ik een groter gevaar voor de toekomst van de democratie vind, is die afschaffen. Door de kloof is een deel van de bevolking al afgehaakt. Hoeveel zullen er nog extra afhaken als het niet meer verplicht is om te gaan stemmen?'

'Ik vrees dat vooral jongeren massaal zullen afhaken als ze niet meer verplicht moeten deelnemen aan de democratie. De Brexit heeft aangetoond wat het effect van het wegblijven van jongeren kan zijn. Als jongeren in dezelfde mate zouden zijn gaan stemmen als ouderen, was de Brexit er nooit geweest.'

Zal het verlagen van de partijfinanciering die ruptuur kunnen verkleinen?

'Volgens mij is overheidsfinanciering goed. Het zorgt ervoor dat politici niet bij bedrijven moeten bedelen om middelen. Het is dus belangrijk dat de partijfinanciering voldoende is voor de dagelijkse werking van een partij en om de verkiezingscampagne voor te bereiden.'

'Die verkiezingscampagne is bij ons enorm gereguleerd, waardoor bedragen op voorhand bijna tot op de eurocent vastliggen. Zeggen dat

hoge partijfinanciering nodig is om campagne te kunnen voeren, klopt dus gewoon niet.'

'We zien dat 25% van de bedragen louter aan communicatie buiten de verkiezingsperiode wordt besteed. Daarbovenop zijn er zelfs partijen die gebouwen kunnen kopen om op hun beurt onder te verhuren, zoals de N-VA doet met een gebouw waarin intussen een supermarkt is gehuisvest. Is dat de functie van ons belastinggeld? Daar heb ik problemen mee.'

'De media fungeert in het politieke debat als een tussenschakel tussen sociale media en het brede publiek'

'De partijfinanciering is niet het grote probleem dat aan de basis ligt van de kloof tussen burger en democratie. Het is slechts een van de vele kleine problemen. Om het vertrouwen te herstellen, zal je die kleine problemen moeten aanpakken.'

Wat is de rol van de media in die kloof?

'Doordat onze politieke leiders niet in één parlement zitten, zoals in Nederland wel het geval is, moeten ze de strijd in de media en nu ook op sociale media voeren. Bovendien is het centrum de laatste jaren redelijk klein geworden. Centrumpartijen proberen er bovenop te geraken door zich van elkaar te onderscheiden terwijl hun standpunten eigenlijk dicht bij elkaar liggen. Joachim Coens heeft dat de waanzin van de kleine verschillen genoemd.'

'De media fungeert in het politieke debat als een tussenschakel tussen sociale media en het brede publiek. Door als media telkens mee te gaan in de discussies, versterk je het idee dat die kleine verschillen belangrijk zijn.'

'Ik kan enkel waarschuwen en mogelijke scenario's bedenken'

'Bovendien versterkt de media de focus op het persoonlijke, ten koste van de inhoud. Dat is een bekend mechanisme, maar wij draaien daar perfect in mee. Ik ben mild voor zowel de politiek als de media, omdat er geen opperwezen is dat de bevelen uitdeelt. De politiek en media begeven zich eerder, zoals Karel de Gucht het ooit omschreef, als een zwerm spreeuwen: er is geen spreekwoord die de richting aangeeft, maar toch vliegt de zwerm mooi synchroon.'

Hoe gevaarlijk zijn de besparingen bij de VRT voor het democratisch debat?

'Het is niet de eerste keer dat er bespaard wordt, maar je merkt dat er stilaan wel in de spieren van de openbare omroep gesneden wordt. Ik denk dat er keuzes zullen moeten gemaakt worden. Die keuzes moet de politiek maken, want je kan ons niet steeds minder middelen geven, maar wel vragen dezelfde taken uit te oefenen. De politiek moet haar verantwoordelijkheid nemen.'

Wat zijn uw prognoses voor de verkiezingen van 2024?

'Ik kan enkel waarschuwen en mogelijke scenario's bedenken. Op het Vlaamse niveau is het zeker mogelijk dat er een meerderheid komt van N-VA en Vlaams Belang. Het eerste scenario is dan dat Vlaams Belang de grootste is. Dat is niet onbelangrijk, aangezien de grootste partij het initiatiefrecht heeft. Vlaams Belang zou N-VA zo in een heel moeilijke positie kunnen brengen.'

'Bij de toekomst van België plaats ik een groot vraagteken'

'Een tweede scenario is dat N-VA de grootste is. Dat zou voor hen een stuk makkelijker zijn. Maar er is ook een derde scenario mogelijk. Namelijk dat er net geen meerderheid wordt bereikt. Dat je bijna een meerderheid hebt, kan ook de druk doen toenemen.'

'Welk scenario ook zal plaatsvinden, het zal hoe dan ook een effect hebben op de federale regering.

NAVRAAG

N-VA zal namelijk door geen enkele Franstalige partij worden aanvaard als partner als het beslist met Vlaams Belang samen te werken. In dat geval lijkt Vivaldi II een zekerheid. Maar ook zonder de samenwerking N-VA en Vlaams Belang kan de huidige coalitie kiezen om rechtstreeks naar Vivaldi II door te stromen. Bijvoorbeeld omdat de centrumpartijen wat naar adem willen happen.'

Bent u optimistisch of toch eerder pessimistisch?

'Ik ben optimistisch omdat ik geloof dat men

altijd zal zoeken naar oplossingen en niet naar blokkeringen. Als het blokkeert, zal dat door de omstandigheden zijn en niet omdat bepaalde mensen dat willen.'

'Bij de toekomst van België plaats ik een groot vraagteken. Ik weet echt niet hoe dat zal evolueren. In de toekomst van de representatieve democratie ben wel gerust. Stel dat het Vlaams Belang op een splitsing van België aanstuurt, zullen ze de representatieve democratie daarom nog niet meteen op de helling zetten.' ☺

Luc Sels krijgt hulp bij schrijven van langdradige mails van ChatGPT

Onderwerp: Onderzoek naar de kwaliteit van kaaskroketten

Beste collega's,

Ik hoop dat deze e-mail u in goede gezondheid bereikt. Vandaag wil ik graag enkele updates met u delen over het onderzoek dat we hebben uitgevoerd naar de kwaliteit van kaaskroketten. Dit onderzoek werd uitgevoerd door onze voedselwetenschappers en -technologen en heeft interessante resultaten opgeleverd.

Onze onderzoekers hebben zich gericht op de kwaliteit van kaaskroketten, een populaire snack in België en Nederland. Het doel van het onderzoek was om de optimale omstandigheden voor het produceren van kaaskroketten te identificeren en om de sensorische kwaliteit van deze snack te evalueren. Het onderzoek omvatte zowel subjectieve als objectieve metingen van de kwaliteit van kaaskroketten, zoals textuur, smaak, geur en kleur.

Het onderzoek heeft aangetoond dat de kwaliteit van kaaskroketten sterk afhankelijk is van de ingrediënten en de bereidingsmethode. De beste kaaskroketten werden geproduceerd met behulp van hoogwaardige ingrediënten en een precieze bereidingsmethode, die resulteerde in een kroket met een krokante korst en een smeuijge vulling.

We zijn verheugd om te delen dat de resultaten van ons onderzoek belangrijke implicaties hebben voor de voedselindustrie en consumenten. Met behulp van onze bevindingen kunnen voedingsbedrijven hun productieproces verbeteren en kwaliteitsvolle kaaskroketten produceren die voldoen aan de smaakvoorkeuren van consumenten.

Ik wil graag onze onderzoekers bedanken voor hun toewijding en harde werk in het uitvoeren van dit onderzoek. Het is dankzij hun inspanningen dat we nu meer weten over de kwaliteit van kaaskroketten en hoe we deze snack kunnen verbeteren.

Met vriendelijke groet,

Luc Sels
Rector van de KU Leuven

KU Leuven werkt nauwer samen met OH Leuven: "Studenten beroepen zich nu ook op de VAR om hun examenresultaten te betwisten"

Om de singles na Valentijn een hart onder de riem te steken, houdt de rector zijn eerste datingsfeest

KU Leugen zit ook op Twitter en Instagram!
Vind jij jezelf ook zo onmenselijk grappig? Stuur je mopjes naar onze Facebookpagina of naar kuleugen@veto.be en wie weet blink jij binnenkort op onze pagina's.

Leuven gaat volop voor Europese Culturele hoofdstad in 2023

NIEUWS 19/02/2023 - 18:30

Politie Leuven betrapt 13 mensen met drugs op en rond Oude Markt

De drugscultuur zit alvast goed

Oekraïense vluchtelingen hebben nu bijna een jaar in België doorgebracht: 'sommige dingen wennen maar niet'

Eten uit een muur

Alma-prijzen

West-Vlaams

De Verhulstjes

Na samenwerking met OHL leert Sels de kneepjes van het voetbalvak

Hoger inschrijvingsgeld verdringt veel studenten, pendelaars opgetogen:

ChatGPT kan ook gebruikt worden voor fanbrieven

Onderwerp: Complimenten voor recente Veto-artikelen

Beste redactie van Veto,

Ik hoop dat deze e-mail u in goede gezondheid bereikt. Ik wil graag mijn complimenten uiten voor de recente artikelen die zijn gepubliceerd in de studentenkrant Veto. Als rector van de KU Leuven ben ik altijd blij om te zien dat onze studenten zo'n hoog niveau van journalistiek bereiken.

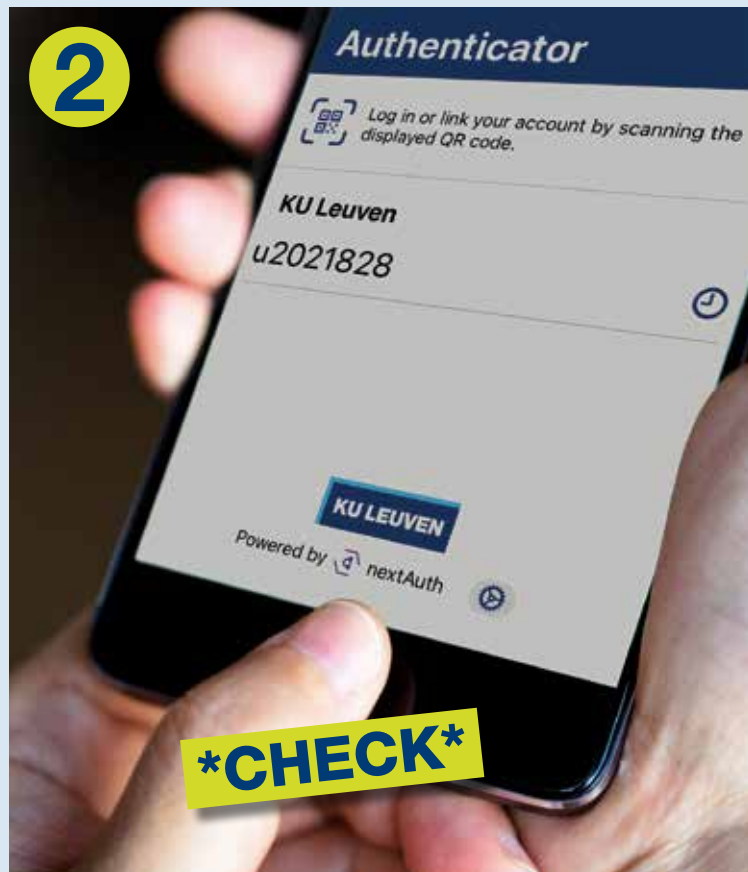
Het is indrukwekkend om te zien hoe Veto de afgelopen tijd heeft bijgedragen aan het creëren van een open, kritisch en informatief debat op onze universiteit. Jullie hebben belangrijke onderwerpen aangesneden, zoals de uitdagingen waarmee studenten te maken hebben tijdens de COVID-19-pandemie, de impact van klimaatverandering op de academische wereld, en de noodzaak van inclusie en diversiteit in onze gemeenschap.

Deze artikelen getuigen van het hoge niveau van toewijding en professionaliteit van de Veto-redactie. Jullie hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de universitaire gemeenschap door middel van jullie onafhankelijke en deskundige journalistieke werk. Ik ben blij om te zien dat jullie blijven werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de studentenkrant en het creëren van een platform waarop studenten hun stem kunnen laten horen.

Namens de KU Leuven wil ik jullie allemaal bedanken voor jullie bijdrage aan onze academische gemeenschap. Ik kijk uit naar jullie volgende publicaties en wens jullie veel succes met jullie werk.

Met vriendelijke groet,

Luc Sels
Rector van de KU Leuven

**EVEN EEN TWEEDE CHECK,
DA'S TOCH NIET TE GEK?***

**Inloggen via multifactorauthenticatie
maakt KU Leuven veiliger voor iedereen!**

* Slogan ingezonden door student S. Van de Velde, die hiermee de e-mune-wedstrijd van afgelopen examenperiode won.